

Розділ IV. ФОНДИ ПЕРІОДУ НАЦИСТСЬКОЇ ОКУПАЦІЇ. 1941-1943. КОМІСІЇ З РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ НАЦИСТСЬКИХ ЗАГАРЬНИКІВ

ХЕРСОНСЬКИЙ ОКРУЖНИЙ КОМІСАР (ГЕБІТСКОМІСАР)

Ф.Р-1824, 293 од. зб., 1941-1944 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Створений згідно з наказами імперського комісара України у серпні 1941 р.

Підпорядковувався Миколаївському генеральному комісарові.

Припинив діяльність на початку 1944 р. з наближенням фронту.

Був вищим керівним органом управління на території округу.

Обіжники імперського уряду про порядок оплати праці та забезпечення німецького населення промисловими та продовольчими товарами (1942-1943). Накази імперського комісара України про мобілізацію матеріальних та людських ресурсів для потреб фронту, засоби відволікання українського населення від участі в русі опору, організацію навчання поліцейських, сільськогосподарських керівників, медичних сестер, переведення сімей німецьких службовців на Схід, збірники його наказів та витяги з них (1942-1943). Накази, директиви, обіжники Миколаївського генерального комісара та листування з ним про район діяльності Херсонського окружного комісара (1941), організацію діловодства в установах, організацію роботи промисловості, сільського господарства, транспорту, зв'язку; про проведення аграрної реформи (1943), співробітництво з місцевим населенням, боротьбу з партизанським рухом (1942); про вербування та вивіз до Німеччини населення, переселення фольксдойче, облаштування біженців зі Сходу (1943). Оголошення окружного комісара про введення німецького управління (1941). Накази та листування про організацію банків, забезпечення підприємств, установ робочою силою, паливом, сировиною, транспортом, стягнення податків, зборів, страхування майна, евакуацію населення, перейменування вулиць. Директиви та листування з районними керівниками про мобілізацію транспорту на проведення сільськогосподарських робіт, призначення та звільнення старост. Обіжники, зведення та листування про роботу установ, підприємств, господарств (1941-1943). Наказ коменданта м. Херсона про підготовку до зустрічі особистого уповноваженого фюрера (1942). Обіжники Центрального торговельного товариства "ОСТ" та листування з ним про забезпечення сільського господарства насінням, сільськогосподарським інвентарем. Звіти про роботу товариства (1941-1943). Обіжники та листування Південної інспекції товариства про порядок здавання збіжжя, м'яса та ін. сільськогосподарських продуктів (1942-1943). Відомості райуправ про витрачання коштів та інших засобів на допомогу сім'ям осіб, що виїхали до Німеччини. Місячні зведення про політичний стан округу, донесення райуправ про політичне та господарське становище районів (1942-1943). Статистичні звіти про стан забезпечення підприємств робочою силою (1942). Відомості про ув'язнених (1943), співробітництво місцевого населення з окупантами, стягнення податків та зборів, виконання військових замовлень, кількість учнів у сільських школах (1942-1943). Зведений фінансово-господарський план Херсонського округу, м. Херсона, районів на 1943-1944 господарський рік. Звіти Херсонської міської, районних управ про виконання фінансових планів (1941-1943). Фінансові звіти, баланси, кошториси, штатні розписи райуправ, установ, організацій, заводів. Особові справи, анкети, списки працівників окружного, міського комісаріатів, районних управ, установ, організацій, підприємств, старост, учителів, лікарів, землемірів, робітників. Списки вивезених до Німеччини, списки промислових підприємств, населених пунктів, сільських господарств. Карти районів, округів, генеральних округів Миколаївського і Таврійського генерал-губернаторств (1943). Карта України (1941), плани аеродромів (1943).

ВІДДІЛ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО УПРАВЛІННЯ ХЕРСОНСЬКОГО ОБЛАСНОГО КОМІСАРА

Ф. Р-2649, 16 од. зб., 1941-1943 рр. Опис. Нім., укр., рос. мова.

Створений німецькою адміністрацією у 1941 р.

Підпорядковувався гебітскомісаріату.

Припинив діяльність на початку 1944 р. з наближенням фронту.

Керував роботою райземвідділів, відділів сортопробування овочевих культур (ф.Р-3262), установ, організацій по обслуговуванню сільського господарства та переробці сільгосппродукції.

Звіти відділу заготівель, баланси підпорядкованих організацій, установ. Бюджет Херсонської міської управи на 1943-1944 рр.

ОБЛАСНЕ УПРАВЛІННЯ ШОВКІВНИЦТВА ХЕРСОНСЬКОГО ОБЛАСНОГО КОМІСАРА
Ф.Р-1506, 7 од. зб., 1941-1943 рр. Опис. Нім., укр., рос. мова.

Створене німецькою адміністрацією у 1941 р.
Підпорядковувалося гебітскомісаріату.
Припинило діяльність у 1943 р. з наближенням фронту.
Займалося питаннями розвитку шовківництва на території округу.

Листування з сільськогосподарським відділом, райземуправліннями про розвиток шовківництва, забезпечення співробітників продовольчими товарами.

КОМІСАР М. ХЕРСОНА (ШТАТСКОМІСАР)
Ф.Р-1942, 66 од. зб., 1941-1944 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Створений у серпні 1941 р. згідно з наказами імперського комісара України, Миколаївського генерального комісара.
Підпорядковувався Херсонському окружному комісару.
Припинив діяльність на початку 1944 р. з наближенням фронту.
Був вищим керівним органом управління на території міста.

Збірники розпоряджень імперського комісара України (1941-1942). Накази, обіжники Миколаївського генерального комісара про організацію роботи установ, підприємств, влаштування концтаборів, умови прийому на роботу українців, використання місцевого населення для охорони підприємств, використання військовополонених, порядок оплати праці, боротьбу з розбазарюванням матеріальних ресурсів, вербування громадян до Німеччини, про проведення ветеринарних заходів, новий порядок землекористування (1942-1943). Обіжники Херсонського окружного комісара про встановлення цін на продукти харчування та промислові товари (1942). Місячні звіти міського комісара про політичний стан міста та роботу апарату (1941-1943). Звіти, відомості про надання допомоги сім'ям осіб, що виїхали до Німеччини. Звіти, зведення, доповідні та листування про роботу підприємств, їх підпорядкування, забезпечення робочою силою, фахівцями, паливно-мастильними матеріалами, розподіл та виконання військових замовлень. Акти обстеження підприємств Херсона та Миколаєва (1942-1943). Звіти про роботу міської управи та допоміжного управління (1942-1943). Звіти, відомості про організацію та роботу Українського товариства зі збуту нафтопродуктів (1942-1943). Відомості про кількість населення в селах Херсонського району, врожай зернових культур (1941), кількість риболовецьких суден (1942-1943). Статті "Промислові новини для преси" (1943). Анкети відповідальних робітників (1942), службовців зернобази (1943). Фінансові плани, штатні розписи підприємств, майстерень (1942). Особові справи, посвідчення осіб, робочі книжки, заяви громадян. Списки начальників охорони на заводах (1942), робітників та службовців підприємств, установ (1942-1943).

РАЙОННІ УПРАВИ ХЕРСОНЩИНИ (ОАФ)
Ф.Р-1501, 67 од. зб., 1941-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Створені протягом серпня-жовтня 1941 р. згідно з наказами імперського комісара України за допомогою польових комендатур.
Підпорядковувались польовим комендатурам, окружним комісарам.
Припинили діяльність у жовтні 1943 р. – березні 1944 р. з наближенням фронту.
Виконували управлінські функції як допоміжні органи на території районів.

Декларація імперського уряду про приватну власність селян на землю (1943). Постанови, розпорядження міністра фінансів імперського уряду про проїзд через західний кордон України (1941-1943). Накази, розпорядження імперського комісара України про заборону самовільних поїздок за межі громад під час інтенсивних сільськогосподарських робіт, умови здавання населенням вовни, запровадження податків з населення (1941-1943). Розпорядження відділу сільського господарства Миколаївського генерального комісаріату про збирання бавовни, апробацію сівби коноплі (1941-1943). Розпорядження Миколаївської обласної контори "Заготхудоба" про умови заготівлі худоби (1941-1943). Накази, розпорядження окружних комісарів про проведення сільськогосподарських робіт, розподіл земельних наділів (1942), регулювання зарплати (1943). Накази, розпорядження

польових комендатур про організацію роботи районних, сільських управ, забезпечення збройних сил сільськогосподарською продукцією, підтримання порядку в населених пунктах (1941-1943). Накази, розпорядження сільськогосподарських керівників з питань охорони посівів, забезпечення заходів проти їх підпалів населенням та партизанами (1941-1942), профілактику захворювань тварин. Розпорядження агроконтор з питань обробки землі, термінів збирання врожаю, норм здавання збіжжя владі (1941-1942). Накази, розпорядження районних управ, районних шефів, старост про плани посівів сільськогосподарських культур, терміни проведення сільськогосподарських робіт, ремонт сільськогосподарського реманенту, введення податків на користь держави та районних бюджетів, підтримання в належному стані шляхів силами населення, розподіл житлового фонду, мобілізацію населення на різні роботи, різні стягнення, облік хліба в селянських господарствах (1941-1943). Розпорядження Голопристанської райуправи про організацію переправи через Дніпро (1941). Листування з сільськогосподарськими комендатурами про заготівлю збіжжя, овочів, фруктів (1942-1943); з поліцією - про розгляд слідчих справ (1941-1942), з сільськими управами - про забезпечення сільськогосподарською продукцією військових підрозділів, облік могил німців, загиблих під час боїв (1941-1943). Листування районного земельного управління з агроконторою про стан Нижньосірогозької метеорологічної станції (1942). Листування агронома птахопункту з Генічеською агроконторою з сільськогосподарських питань (1942). Звіт сільськогосподарського керівника Нижньосірогозького району про свою роботу за серпень 1943 р. Звіти районних управ про реалізацію сільськогосподарської продукції, нарахування та стягнення податків з установ, сільських громад (1941-1943). Відомості про хід сільськогосподарських робіт, реєстрацію населення, політичний та культурний стан районів, стан медичного обслуговування населення, нарахування зарплати працівникам сільських управ, шкіл, інших установ (1942-1943). Витяги з протоколів сільських управ (1942-1943). Акти, відомості про стягнення штрафів з громадян (1941-1942). Довідки на отримання хлібних карток. Патенти кустарів. Облікові картки бірж праці (1942-1943). Заяви, біографії, характеристики осіб, які бажають виїхати до Німеччини, вступити до поліції (1942). Заяви розкуркулених радянською владою про повернення майна (1941-1942). Штатні розписи установ Скадовського району (1943). Касово-меморіальні ордери. Посвідчення осіб. Списки старост, членів райуправ, сільуправ, сільських громад, керівників протипожежних команд, розкуркулених, військовополонених, німецьких сімей, робітників, службовців, фахівців, загиблих німців, що поховані на територіях громад, народжених, померлих, одружених. Списки громадян, вивезених до Німеччини, осіб, які добровільно пожертвували теплі речі, продали хліб окупаційній владі; сімей, що отримують допомогу від влади; уповноважених добродійного товариства народного благополуччя (1941-1943). Списки населених пунктів, колгоспів, медичних пунктів, шкіл.

ФІНАНСОВИЙ ВІДДІЛ ОЛЕШКІВСЬКОЇ РАЙУПРАВИ

Ф.Р-1458, 1 од. зб., 1943 р. Опис. Нім., укр., рос. мова.

Створений у 1941 р. як відділ Олешківської райуправи.

Припинив діяльність у кінці 1943 р. з наближенням фронту.

Здійснював контроль за станом фінансування установ на території району, складав районний бюджет та забезпечував його виконання.

Акти ревізій установ м. Олешки.

ОЛЕШКІВСЬКА РАЙОННА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКА КОМЕНДАТУРА

Ф.Р-1459, 1 од. зб., 1941 р. Опис. Нім., укр., рос. мова.

Створена у 1941 р. німецькою адміністрацією.

Підпорядковувалась районному сільськогосподарському керівнику.

Займалась організацією сільськогосподарського виробництва та забезпеченням постачання сільськогосподарської продукції окупаційній владі.

Відомості на видачу заробітної платні співробітникам.

КАХОВСЬКА РАЙОННА ЗЕМЕЛЬНА УПРАВА (УПРАВЛІННЯ)

Ф.Р-1874, 1 од. зб., 1941-1943 рр. Опис. Нім., укр., рос. мова.

Створена німецькою адміністрацією у 1941 р.

Підпорядковувалась обласному земельному відділу.

Припинила діяльність у 1943 р. з наближенням фронту.

Керувала громадськими господарствами.

Агротехнічні звіти, апробаційні анкети громадських господарств.

АГРОНОМІЧНІ КОНТОРИ ТА ОПОРНІ ПУНКТИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КЕРІВНИКІВ РАЙОНІВ

6 фондів, 14 од. зб., 1941-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Агрономічні контори:

Генічеського району, Ф.Р-1419, 1 од. зб., 1941-1943 рр.

Великоолександрівського р-ну, ф.Р-1469, 2 од. зб., 1942 р.

Опорні пункти:

І, Генічеської агроконтори, ф. Р-1431, 6 од. зб., 1942-1943 рр.

К, Генічеської агроконтори, ф. Р-1442, 3 од. зб., 1943 р.

Нововороноцовської агроконтори (с. Золота Балка), ф.Р-1415, 1 од. зб., 1942-1943 рр.

Нововороноцовської агроконтори (с. Нова Воронцовка), ф.Р-1405, 1 од. зб., 1943 р.

Створені німецькою адміністрацією у 1941 р.

Підпорядковувались земельним управам, сільськогосподарським керівникам.

Припинили діяльність у 1944 р. з наближенням фронту.

Керували роботою громадських господарств.

Розпорядження сільськогосподарських керівників про покращення якості обробітку землі, святкування "Дня врожаю". Накази агрономічних контор та опорних пунктів про виконання плану постачання окупаційній владі сільськогосподарської продукції, насадження лісосмуг. Відомості про розподіл земельних фондів. Списки спеціалістів сільського господарства.

СІЛЬСЬКІ УПРАВИ ХЕРСОНЩИНИ (ОАФ)

Ф.Р-1520, 105 од. зб., 1941-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Створені протягом серпня-вересня 1941 р. згідно з наказами імперського комісара України за допомогою польових комендатур.

Підпорядковувалися районним управам.

Припинили діяльність у жовтні 1943 р. – на початку 1944 р. з наближенням фронту.

Здійснювали керівництво сільськими громадами.

Накази імперського комісара України про впорядкування санітарного стану населених пунктів, господарств. Звернення генерал-комісара Криму до селян (1943). Накази обласних комісарів про пільги для німецького населення, облік військовозобов'язаних, порядок накладання стягнень, світломаскування. Розпорядження польових комендатур про організацію української поліції, здавання населенням зброї та військового спорядження. Розпорядження сільськогосподарських керівників, районних управ, районних земельних управлінь про хід сільськогосподарських робіт. Накази, розпорядження районних управ про проведення інвентаризації матеріальних цінностей, проведення ремонтно-будівельних робіт, порядок торгівлі на ринках, боротьбу зі спекуляцією, встановлення комендантської години, збір металобрухту, ремонт сільськогосподарських машин, забезпечення паливом та м'ясом військових підрозділів, про впорядкування записів актів громадянського стану. Розпорядження районних земельних управлінь про боротьбу зі шкідниками, агрономічні заходи, норми здавання продукції заготівельним пунктам (1942-1943). Протоколи засідань сільських, міських управ. Накази, розпорядження сільських управ про плани посівів, проведення різних робіт, стягнення податків, проведення медичного огляду молоді, вербування до Німеччини, стягнення за невихід на роботу (1941-1943). Листування з районними управами, сільськогосподарськими комендатурами, поліцією, сільськими громадами про порядок відправки людей до Німеччини, прописку прибулих, паспортизацію (1942-1943). Звіти про стан тваринництва, природний рух населення. Зведення, відомості про виконання планів польових робіт, перепис населення, допомогу сім'ям, члени яких виїхали до Німеччини. Акти обстеження громад (1941-1942). Баланси, авансові звіти, ордери. Відомості обліку трудоднів, на видачу зарплатні, продуктів харчування. Посвідчення осіб. Посімейні списки (1942-1943). Заяви членів громад про наділення землею (1942). Списки членів громад, молоді, службовців, поліцейських, військовополонених, фахівців, орендарів землі, куркулів, рибалок. Списки господарств, що постраждали від неврожаю (1942).

ОБЩИННИ ГОСПОДАРСТВА ХЕРСОНЩИНИ ТА МТС

14 фондів, 711 од. зб., 1941-1944 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Общинні господарства районів (ОАФ):

Генічеського, ф.Р-1413, 181 од. зб., 1941-1943 рр.
Голопристанського, ф.Р-1475, 41 од. зб., 1941-1943 рр.
Горностаївського, ф.Р-1414, 10 од. зб., 1942-1943 рр.
Каланчацького, ф.Р-1492, 86 од. зб., 1941-1943 рр.
Каховського, ф.Р-1628, 54 од. зб., 1941-1943 рр.
Нижньосірогозького, ф.Р-1535, 41 од. зб., 1941-1943 рр.
Нововоронцовського, ф.Р-1399, 59 од. зб., 1941-1944 рр.
Олешківського, ф.Р-1422, 70 од. зб., 1941-1943 рр.
Сиваського, ф.Р-1586, 45 од. зб., 1941-1943 рр.
Скадовського, ф.Р-1554, 108 од. зб., 1941-1943 рр.
Херсонського, ф.Р-1488, 4 од. зб., 1941-1943 рр.

Окремі:

№ 26 “Зелений дуб” Трохимівської сільради Іванівського району, ф.Р-1815, 6 од. зб., 1942 р.
№ 7 с. Людмилівка Новокалузької сільуправи Великоолександрівського району, ф. Р-1606, 5 од. зб., 1942-1943 рр.
МТС Великоолександрівської сільськогосподарської комендатури, ф. Р-1610, 1 од. зб., 1941-1942 р.

Створені та існували на базі колгоспів, радгоспів під час нацистської окупації.

Підпорядковувались сільським управам.

Займалися сільськогосподарськими роботами.

Звернення Головнокомандуючого німецькими військами до українців про надання допомоги німецькій армії в боротьбі з партизанами та рухом. Звернення до селян генерал-комісара Криму з подякою за успішне господарювання (1943). Розпорядження окружних комісарів про порядок часткового повернення присадибних ділянок, відібраних Радянською владою, перетворення радгоспів та агрошкіл на державні господарства (1942), впровадження трудової повинності, мобілізації населення на військові об'єкти (1943). Розпорядження сільськогосподарських керівників, комендатур, шефів районів, районних управ про плани здавання продуктів харчування на військові потреби, забезпечення сировиною промисловості, про перехід на односібне ведення господарства, порядок перетворення общин на землеробські товариства (1942-1943). Розпорядження райземуправління, агроконтр, опорних пунктів, сільських управ про хід сільськогосподарських робіт, рух племінної худоби, боротьбу зі шкідниками, заборону використання соломи на опалення. Протоколи загальних зборів членів общинних господарств (1941-1943). Плани поставок збіжжя. Річні звіти господарств, звіти про стан тваринництва. Щоденники обмолоту збіжжя (1943). Посвідчення якості зерна (1943). Акти, рахунки, ордери, відомості про здавання збіжжя по держпоставках (1943). Акти про ремонт доріг, роботи, проведені тракторами. Інвентарні картки общин (1942). Відомості на видачу зарплати, зерна, хліба, посівного зерна. Заяви громадян про прийом до общин. Списки членів общин, біженців, військовополонених, осіб, які добровільно та примусово виїхали до Німеччини, мобілізованих до німецької армії. Зразковий статут земельного товариства.

МІСЬКІ МИРОВІ СУДИ

2 фонди, 20 од. зб., 1943 р. Описи. Рос., укр., нім. мова.

Генічеський, ф.Р-1444, 19 од. зб., 1943 р.

Херсонський, ф.Р-1617, 1 од. зб., 1943 р.

Створені у 1941 р. німецькою адміністрацією як судові органи.

Припинили діяльність у кінці 1943 р. з наближенням фронту.

Протоколи судових засідань, присуди судів. Протоколи допитів. Заяви, свідчення, особисті документи підсудних, потерпілих.

РАЙОННІ ТА СІЛЬСЬКІ УСТАНОВИ УКРАЇНСЬКОЇ ДОПОМІЖНОЇ ПОЛІЦІЇ

4 фонди, 19 од. зб., 1941-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Районні:

Генічеська, ф. Р-1677, 3 од. зб., 1941-1943 рр.

Скадовська, ф. Р-1578, 10 од. зб., 1942-1943 рр.

Сільські:

Князе-Григорівська (Горностаївський), ф.Р-1639, 2 од. зб., 1942-1943 рр.
Ушкальська (Великопететиський), ф.Р-1633, 1 од. зб., 1941-1943 рр.

Створені у кінці 1941 р. за адміністративно-територіальним принципом.
Підпорядковувалися німецькій жандармерії.
Припинили діяльність у кінці 1943 р. з наближенням фронту.
Займалися охоронними функціями, обліком населення, підтриманням порядку в населених пунктах.

Накази, розпорядження керівників установ. Протоколи допитів затриманих громадян. Відомості про виконання наказів окупаційної адміністрації. Акти про вилучення майна в окремих осіб. Щоденник Горностаївської районної поліції (1942). Домова книга с. Сергіївка (1942).

БЕРИСЛАВСЬКИЙ ПАСПОРТНИЙ ВІДДІЛ РАЙУПРАВИ

Ф. Р-1494, 21 од. зб., 1942-1943 рр. Опис. Нім., укр., рос. мова.

Створений у 1941 р., діяв як відділ райуправи.
Припинив діяльність у кінці 1943 р. з наближенням фронту.
Здійснював паспортний облік населення району.

Заяви, посвідчення громадян.

РАЙОННІ ВІДДІЛЕННЯ ХЕРСОНСЬКОГО ОКРУЖНОГО ГОСПОДАРСЬКОГО БАНКУ *3 фонди, 36 од. зб., 1941-1944 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.*

Бериславське, ф.Р-1497, 2 од. зб., 1942 р.
Каховське, ф.Р-1634, 16 од. зб., 1941-1942 рр.
Нововоронцовське, ф.Р-1417, 18 од. зб., 1942-1944 рр.

Створені у 1941 р.
Припинили діяльність у кінці 1943 р.- на початку 1944 р. з наближенням фронту.
Виконували функції відділень Господарського банку.

Бухгалтерські документи.

ПРОМИСЛОВІ ПІДПРИЄМСТВА

2 фонди, 6 од. зб., 1941-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Металообробна майстерня Голопристанської комендатури, ф.Р-1467, 4 од. зб., 1941-1942 рр.
Млин № 67 Запорізького товариства зернових підприємств (с. Петрівка, Петрівської сільради), ф.Р-1604, 2 од. зб., 1943 р.

Діяльність підприємств простежується протягом 1941-1943 рр.
Припинили діяльність у 1943 р. з наближенням фронту.
Займалися обробкою металів, переробкою зерна на борошно.

Звіти про роботу підприємств. Списки робітників.

ГОЛОПРИСТАНСЬКА РАЙОННА ВЕТЕРИНАРНА ЛІКАРНЯ РАЙУПРАВИ

Ф.Р-1470, 5 од. зб., 1942-1943 рр. Опис. Нім., укр., рос. мова.

Створена у кінці 1941 р.
Припинила діяльність у 1943 р. з наближенням фронту.
Керувала діяльністю відділень та пунктів. Забезпечувала ветеринарне обслуговування населення та сільських господарств.

Накази Голопристанської райуправи. Звіти про роботу лікарні та підпорядкованих їй відділень, пунктів. Списки працівників.

ЛІСОВІ ГОСПОДАРСТВА ОЛЕШКІВСЬКОЇ РАЙОННОЇ УПРАВИ

2 фонди, 17 од. зб., 1941-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Олешківське головне лісництво, ф.Р-1464, 11 од. зб., 1941-1943 рр.
Голопристанське, ф.Р-1473, 6 од. зб., 1941-1943 рр.

Створені у 1941 р. німецькою адміністрацією.
Підпорядковувалися Олешківському головному лісництву.
Припинили діяльність у кінці 1943 р. з наближенням фронту.

Займалися підтриманням лісового господарства на належному рівні та забезпеченням лісоматеріалами установ, організацій окупаційної влади.

Розпорядження райуправи, Олешківського головного лісництва про організацію роботи, постачання лісоматеріалів установам, організаціям. Списки працівників Олешківського, Голопристанського, Великокопанського лісництв.

БУДІВЕЛЬНІ КОНТОРИ МІСЬКИХ УПРАВ

2 фонди, 9 од. зб., 1941-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Олешківська, ф. Р-1457, 8 од. зб., 1941-1943 рр.

Херсонська, ф. Р-1620, 1941-1942 рр.

Діяльність організацій простежується протягом 1941-1943 рр.

Підпорядковувалися міським управам.

Здійснювали будівельні та ремонтні роботи.

Накази міськуправ, контор. Документи про будівництво Херсонської ветеринарної лікарні (1942 р.)
Списки робітників та службовців.

ПОШТОВО-ТЕЛЕГРАФНА КОНТОРА ЗВ'ЯЗКУ

Ф.Р-1461, 1 од. зб., 1941-1942 рр. Опис. Нім., укр. мова.

Створена у 1941 р.

Підпорядковувалась Олешківській міській управі.

Припинила діяльність у 1943 р. з наближенням фронту.

Займалася забезпеченням поштово-телеграфного зв'язку.

Витяги з протоколів засідань Олешківської міської управи. Списки робітників.

УСТАНОВИ ТОРГІВЛІ, ЗАГОТІВЕЛЬ ТА ЗБУТУ

7 фондів, 56 од. зб., 1941-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Районні торговельні відділи "Кримспілки":

Каланчацький, ф.Р-1527, 1 од. зб., 1942 р.

Скадовський, ф.Р-1579, 26 од. зб., 1941-1943 рр.

Районні контори заготівель та збуту:

Бериславська, ф.Р-1496, 20 од. зб., 1941-1943 рр.

Каланчацька районного споживчого товариства, ф. Р-1510, 1 од. зб., 1943 р.

Нововоронцовська ділянка, ф. Р-1412, 1 од. зб., 1942 р.

Скадовська, ф.Р-1563, 6 од. зб., 1942-1943 рр.

Німецький магазин при Бериславській конторі заготівель по збуту, ф.Р-1499, 1 од. зб., 1943 р.

Діяльність організацій та підприємств простежується протягом 1941-1943 рр.

Займалися торговельною діяльністю та заготівлею продукції.

Відомості про заготівлю продукції сільського господарства.

Списки робітників та службовців. Відомості нарахування зарплати працівникам.

СПОЖИВЧІ ТОВАРИСТВА

4 фонди, 15 од. зб., 1941-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Районне

Генічеське, ф.Р-1438, 1 од. зб., 1942 р.

Сільські:

Петрівське Сиваського р-ну, ф. Р-1596, 2 од. зб., 1942-1943 рр.

Сиваське, ф.Р-1603, 4 од. зб., 1941-1943 рр.

Стокопанське Генічеського району, ф.Р-1450, 8 од. зб., 1942-1943 рр.

Діяльність установ простежується протягом 1941-1943 рр.

Підпорядковувалися Мелітопольській обласній споживчій спілці.

Займалися торгівлею та заготівлею сільгосппродукції на території районів.

Розпорядження Генічеської райспоживспілки про постачання сільськогосподарської продукції військовим частинам. Звіти про роботу товариств. Списки членів товариств, співробітників.

МЕДИЧНІ УСТАНОВИ

3 фонди, 17 од. зб., 1941-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Відділ охорони здоров'я Нововоронцовської районної управи, ф.Р-1416, 1 од. зб., 1942-1943 рр.
Голопристанський курорт Голопристанської райуправи, ф. Р-1466, 15 од. зб., 1941-1943 рр.
Зеленівська лікарня Херсонського райвідділу охорони здоров'я, ф. Р-1608, 1 од. зб., 1941-1942 рр.

Діяльність установ простежується протягом 1941-1943 рр.

Підпорядковувалися відділам охорони здоров'я райуправ.

Надавали курортні та медичні послуги населенню.

Розпорядження Голопристанської райуправи. Книги реєстрації хворих. Списки робітників та службовців.

НАУКОВО-ДОСЛІДНІ УСТАНОВИ

4 фонди, 55 од. зб., 1941-1944 рр. Описи. Нім., укр. мова.

Науково-дослідний інститут сільськогосподарського науково-дослідного центру Півдня України, ф. Р-1912, 9 од. зб., 1942-1944 рр.

Херсонська зональна бавовняна станція Миколаївського генерал-комісаріату, ф.Р-1816, 30 од. зб., 1941-1943 рр.

Зеленотропинська насіннева база Кримської обласної насінневої контори (Голопристанський р-н), ф.Р-1552, 15 од. зб., 1942-1943 рр.

Метеорологічна станція Генічеської агроконтори (с. Новоолексіївка), ф.Р-1545, 1 од. зб., 1942-1943рр.

Створені німецькою адміністрацією на базі існуючих до війни науково-дослідних установ.

Підпорядковувалися різним відомствам.

Припинили діяльність у 1944 р. з наближенням фронту.

Накази по установах. Плани, звіти про роботу установ, наукові дослідження. Списки робітників та службовців.

БІРЖІ ПРАЦІ

3 фонди, 4 од. зб., 1942-1943 рр. Описи. Нім., укр., рос. мова.

Районна

Чаплинська, ф. Р-1613, 1 од. зб., 1942-1943 рр.

Міські:

Бериславська, ф. Р-1495, 2 од. зб., 1942-1943 рр.

Генічеська, ф. Р-1453, 1 од. зб., 1943 р.

Створені у 1941 р.

Підпорядковувалися міським та районним управам.

Припинили діяльність у 1943 р. з наближенням фронту.

Займалися обліком та забезпеченням робочою силою підприємств, установ.

Заяви, робочі картки громадян.

ХЕРСОНСЬКИЙ РАДІОТРАНСЛЯЦІЙНИЙ ВУЗОЛ

Ф.Р-1614, 28 од. зб., 1941-1943 рр. Опис. Нім., укр., рос. мова.

Створений у 1941 р.

Підпорядковувався міській управі.

Припинив діяльність у березні 1944 р.

Забезпечував радіомовлення у м. Херсоні. Контролювався окупаційною владою.

Абонентські книжки, заяви громадян.

ГОЛОПРИСТАНСЬКИЙ КІНОТЕАТР

Ф.Р-1474, 2 од. зб., 1942-1943 рр. Опис. Нім., укр. мова.

Діяльність установи простежується протягом 1941-1943 рр.

Підпорядковувався Голопристанській міській управі.

Займався демонстрацією кінофільмів, спектаклів та організацією концертів художньої самодіяльності.

Списки артистів, учасників концертів. Відомості на зарплату.

БЕРИСЛАВСЬКИЙ МІСЬКИЙ КОМІТЕТ ВЗАЄМОДОПОМОГИ

Ф.Р-1498, 1 од. зб., 1942-1943 рр. Опис. Нім., укр. мова.

Діяв як громадська організація у 1941-1943 рр.

Відомості про надання грошової допомоги громадянам.

ГОЛОПРИСТАНСЬКЕ ДОБРОВІЛЬНЕ БЛАГОДІЙНЕ ТОВАРИСТВО

Ф.Р-1607, 1 од. зб., 1943 р. Опис. Нім., укр. мова.

Діяло як громадська організація у 1942-1943 рр.

Керівним органом було правління, яке обиралося на загальних зборах членів товариства.

Протоколи засідань членів правління.

ХЕРСОНСЬКИЙ МІСЬКИЙ АРХІВ

Ф.Р-1616, 5 од. зб., 1941-1943 рр. Опис. Укр., нім. мова.

Створений у 1941 р.

Підпорядковувався Херсонській міській управі.

Припинив діяльність у 1944 р. з наближенням фронту.

Займався відновленням та збиранням документів.

Листування з міськуправою про надання та ремонт приміщення; інвентаризаційні відомості. Списки робітників і службовців. Спогади про роботу архіву.

**КОМІСІЇ ПО ОБЛІКУ ЗБИТКІВ І ЗЛОДІЯНЬ, ВЧИНЕНИХ НАЦИСТСЬКИМИ
ЗАГАРБНИКАМИ ТА ЇХ СПІЛЬНИКАМИ**

6 фондів, 143 од. зб., 1944-1945 рр. Описи. Рос., укр. мова.

Обласна

Херсонська, ф.Р-1479, 122 од. зб., 1944-1945 рр.

Міська:

Херсонська, ф.Р-2384, 9 од. зб., 1944-1945 рр.

Районні:

Іванівська, ф.Р-1823, 4 од. зб., 1944-1945 рр.

Каховська, ф.Р-1875, 1 од. зб., 1944 р.

Нижньосірогоська, ф.Р-1623, 1 од. зб., 1944 р.

Чаплинська, ф.Р-1622, 7 од. зб., 1943-1944 рр.

Створені у 1943-1944 рр. на підставі Указу Президії Верховної Ради СРСР від 2 листопада 1942 р. для виявлення та розслідування злочинів нацистських загарбників і збитків, заподіяних ними народному господарству та громадянам області.

Підпорядковувались: обласна – Надзвичайній державній комісії, міська і районні – обласній комісії.

Припинили свою діяльність наприкінці 1945 р.

Фонд Р-1479 – I, інші – II категорії. Перше надходження документів – 1948 р., останнє – 1970 р.

У 1989 р. розсекречено – 46 од. зб.

Інформація використовувалась в енциклопедичних, наукових і краєзнавчих виданнях.

Протоколи засідань, постанови, акти обласної, міської та районних комісій про злочини гітлерівських загарбників, їх посібників та збитки, заподіяні установам, організаціям, підприємствам, громадянам. Акти розкриття поховань. Заяви громадян про злочини та збитки. Списки, відомості про громадян, яких знищено та вивезено до Німеччини.

РОЗДІЛ V . ФОНДИ ОСОБОВОГО ПОХОДЖЕННЯ

ОСОБОВІ ФОНДИ

БАЛАБАЙ О.П.

Ф.Р-1215, 117 од. зб., 1935-1982 рр. Опис. Рос. мова.

Балабай Олександр Петрович (1912-1988) учасник партизанського руху, партійний працівник, краєзнавець народився 26 серпня 1912 р. у с. Ічня Чернігівської губернії. Навчався на історико-економічному відділенні Ніжинського педінституту. Працював керівником загальноосвітніх шкіл і дитячої колонії на Чернігівщині. Під час війни – комісар, командир партизанського загону ім. Чапаєва, що входив до партизанського з'єднання О.Федорова. З 1946 р. - на партійній роботі на Херсонщині. З 1960 р. – голова обласної ради профспілок.

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась у виставковій діяльності.

Автобіографія, характеристики, особисті документи, свідоцтво про присвоєння звання Почесний громадянин м. Нова Каховка (1946-1968). Характеристики, довідки про партизанів Перелюбського загону ім. Чапаєва, медсестер госпіталю партизанів України у м. Москві (1944-1970); список ветеранів партизанського руху – мешканців м. Херсона і Нової Каховки, біографії депутатів Херсонської обласної ради (1965); плани роботи по збиранню матеріалів з історії партизанських загонів О.Федорова, М.Попудренка; документи про зустріч колишніх партизанів (1965), про перепоховання праху Невідомого солдата у м. Херсоні (1967); нариси, статті, тексти виступів О.Балабая з історії партизанського руху на Херсонщині (1956-1969); журнальні і газетні вирізки, тексти виступів з матеріалами про О.Балабая і керований ним партизанський загін. Колекції: газет і журналів з матеріалами по історії м. Херсона, області Зала (Угорщина); біографічних нарисів про М.Фортус, Л.Коростянову; спогади З.Карпинської про зустрічі з Леніним і Дзержинським. Фотодокументи: зібрання фотографій періоду партизанської діяльності О.Балабая, Г.Ямпольського – начальника штабу ополчення м. Херсона (1941-1942), про зустрічі з О.Федоровим (1965, 1970), вручення області ордена Леніна і перепоховання праху Невідомого солдата (1965-1972), зустрічі з ветеранами на Каховському плацдармі (1968-1970), зустрічі з делегацією Угорщини; фотокопії партизанських листівок (1941-1943); фото О.Довженка на будівництві Каховської ГЕС; фотоальбоми “Нова Каховка” (1952-1957), “Каховська ГЕС” (1955), “Перебування маршала С.Будьонного у м. Каховка” (1957), ”Залаегерсег (Угорщина)” (1966), “Херсонське морехідне училище ММФ” (1968) та ін. Листування з колишніми партизанами. Фото: О.Балабая з друзями, колишніми партизанами, партійними працівниками та ін.

Балаш В.Г.

Ф.Р-4004, 6 од. зб., 1953-1990 рр. Опис. Рос. мова

Балаш Віктор Григорович, Народний художник України народився 28 березня 1932 р. у Москві. Після закінчення Московського художнього училища працював художником-постановником Сиктивкарського театру драми. З 1959р. головний художник Херсонського обласного музично-драматичного театру ім. М.Куліша. Учасник вітчизняних і зарубіжних художніх виставок. Документи на зберігання надійшли від фондоутворювача. Очікуються подальші надходження.

Автобіографія, особисті документи (1981-1990). Фоторепродукції ескізів, декорацій до спектаклів Херсонського обласного музично-драматичного театру (1969-1987); репертуарні плани, виписки з каталогів художніх виставок; довідка-характеристика діяльності (1953-1982); вирізки з газет зі статтями про творчість художника (1953-1982). Листи В.Гончара, І.Мацхонашвілі, І.Плахтіна, М.Самородського, В.Шестакова, редакції УРЕ. Фото з М.Равицьким.

Бориков П.Л.

Ф.Р-3779, 18 од. зб., 1910-1967. Опис. Рос., укр. мова

Бориков Петро Лазаревич (1890-1970), заслужений артист УРСР народився 13 січня 1890 р. у с. Каменська станція на Донеччині. Навчався у реальному училищі. Працював актором в українських театрах, у тому числі в Херсонському обласному музично-драматичному. Заслужений артист УРСР. Документи надійшли на зберігання від родичів Борикова П.Л.. Подальші надходження не очікуються.

Особисті документи: витяг з метричної книги про народження (1910); документи стосовно військової служби (1916); паспорт (1918); заява і дозвіл на виїзд трупи з прифронтової полоси у м. Жмеринці (1919); документи про звільнення від податку театральної трупи м.Звягіля (1919); облікові картки з біржі праці (1920, 1924); посвідчення, видані П.Борикову як актору пересувної трупи ім. Т.Шевченка (1920), як керівникові української трупи ім. Славинського (1926), як відповідальному керівникові трудколективу українських акторів (1929). «Товарищеские справки» - характеристики від колег: А.Тамарина-Волжського (1932), Л.Сабініна (1936), К.Баскіна (1939). Трудова книжка (1935-1954) та інше. Листування з установами і організаціями, Н.Ужвій, О.Федоровим. Фото з сім'єю, друзями, співробітниками.

БРАТАН М.І.

Ф.Р-4074, 51 од. зб., 1959-1989 рр. Опис. Укр. мова

Братан Микола Іванович (1935), письменник, народився 1 січня 1935 р. у с. Семенівці Каховського району на Херсонщині. Закінчив Бериславське педучилище і філологічний факультет Одеського університету. Автор романів, поетичних збірок. Член Ради національної Спільки письменників України. Очолює Херсонську письменницьку організацію (1971). Голова обласної організації Всеукраїнського товариства “Просвіта” ім. Т.Шевченка.

Документи на зберігання надійшли від фондоутворювача. Очікуються подальші надходження.

Документи творчої діяльності: рукописні варіанти драматичних поем, романів, повістей;

машинописні копії з авторськими правками збірників віршів, нарису “Людина і час” (про О.Гончара), рецензій на твори І.Баклицького, А.Бондаренка, М.Коржова, І.Плахтіна, А.Полуфакіна.

Гопкало І.О.

Ф.Р-1170, 8 од. зб., 1936-1971 рр. Опис. Рос., укр. мова

Гопкало Іван Олексійович, (1894-1984), художник, народився 21 листопада 1894 р. у с. Панфіли на Київщині у багатодітній селянській родині. З п'ятнадцяти років почав навчатися малюванню у приватного живописця у м. Переяславі, закінчив Миргородську художньо-промислову школу. Працював учителем малювання і креслення в учбових закладах Херсона. З 1919 р. роботи художника експонувались на групових і персональних виставках. Член Спільки художників УРСР.

Документи надійшли на зберігання від родичів Гопкало І.О. Подальші надходження не очікуються.

Особисті документи: автобіографія. Документи творчої діяльності: договори про виконання художніх робіт на замовлення з відділами пролетарської революції і капіталізму Української художньої виставки (1936, 1939), Полтавським педінститутом (1938), Харківським окружним будинком Червоної Армії (1940), редакцією газети “Прикарпатська правда” (1945), Станіславським медінститутом (1946) та ін. Каталоги художніх виставок (1941-1962). Статті в періодичних виданнях про творчість художника (1941). Фотокопії картин (1962), книга відгуків про персональну виставку (1962). Фото І.Гопкало з дружиною.

Давидов М.Й.

Ф.Р-3668, 165 од. зб., 1916-1982. Опис. Рос. мова

Давидов Михайло (Соломон) Йосипович (1917-1982), доктор історичних наук, професор народився 10 жовтня 1917 р. у м. Мелітополі. Закінчив історичний факультет Одеського державного університету. Викладав у вищих учбових закладах Херсона, займався науковою роботою. Доктор історичних наук, професор.

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Подальші надходження не очікуються.

Автобіографія, список нагород, особисті документи (1955-1974). Монографії, рукописи, нариси, статті, конспекти лекцій, доповіді, виступи з питань економічної і продовольчої політики, розвитку сільського господарства, створення і функціонування партійного і державного апарату, історії Херсонської губернії та ін. (1956-1980). Матеріали про життя і діяльність О.Цюрупи (1956-1982), І.Гудзя, С. Малишева. Виписки з документів центральних архівів стосовно історії Херсонської губернії, міст і сіл краю, розслідування викрадення документів і грошей з губернського казначейства, французької інтервенції на півдні України, історії партії. Рукописи повістей (1975-1977), документи про круїз по країнам Європи (1969), сценарій свята “Херсону-200 років” (1977). Спогади Д.Йессена про хлібозаготівлю (1920-1921). Ленінський збірник під редакцією М.Бухаріна, В. Молотова, М.Савельєва (1932-1980). Листи І.Власенку, М.Вишневіському, О.Єгорову, А.Кочубею, І.Олексюку, А.Педосову, Ф.Першину, Г.Цюрупі, В.Цюрупі. Листи М.Анова, М.Вишневіського, Вострикова, Є.Генкіна, М.Горпач, І.Кулика, Є.Загданського, І.Льїної, С.Кокаріної, С.Майорова, І.Олексюка, Л.Лориваєва, Ю.Горсуєва, В.Цюрупи, Г.Цюрупи. Портрет М.Давидова, фото з викладачами сільгоспінституту.

Загороднюк Ф.І.

Ф.Р-4025, 17 од. зб., 1945-1992 рр. Опис. Рос., укр. мова

Загороднюк Федір Іванович (1922), художник, народився 12 лютого 1922 р. в с. Гунче Гайсинського району Вінницької області у селянській сім'ї. Рано залишився сиротою, виховувався у дитячому будинку с. Кублича. Закінчив Херсонське училище мистецтв і Київський державний художній інститут. Працював керівником студії образотворчого мистецтва у м. Херсоні. Ветеран Великої Вітчизняної війни, нагороджений бойовими орденами і медалями. Член спілок журналістів (1965), художників СРСР.

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась у виставковій діяльності.

Автобіографія, особисті документи (1945-1990). Репродукції картин, малюнки, ескізи, каталоги, списки робіт, відгуки, радіонарис, протокол обговорення персональної виставки (1981-1992). Рукописи, статті спогади про юність, Вітчизняну війну (1982-1985).

Матеріали про діяльність військово-шефської комісії при Херсонській організації Спілки художників (1979-1986), тексти промов (1988-1992). Статті М.Боянжу, А.Дмитренка, Л.Куліша про творчість Ф.Загороднюка. Листи Г.Долі, Т.Калмикова, І.Логай, А.Мережка, І.Пучковської, Савицького, М.Фадєєвої, І.Цибульського. Фотопортрети Ф.Загороднюка, фотокопії картин, фото персональних виставок (1982-1992).

Копштейн А.Й.

Ф.Р-3818, 4 од. зб., 1937-1957. Опис. Рос. мова

Копштейн Арон Йосипович (1915-1941), письменник, народився 18 березня 1915 р. у м. Очаків. Трудову діяльність розпочав на Херсонському комбайно-будівному заводі, де друкувався у заводській багатотиражці “В атаку на прорив”, брав участь у роботі літературної групи “Молодняк” (Всеукраїнської організації комсомольських пролетарських письменників). З 1932 р. жив і працював у м. Харкові, звідки пішов добровольцем на фінський фронт, де загинув у бою. Автор поетичних збірок, член Спілки письменників СРСР (1934).

Документи надійшли на зберігання від родичів Копштейна А.Й. Подальші надходження не очікуються.

Фотокопії і машинописні копії листів брату про службу в Червоній Армії на Далекому Сході (1937), Олександрі Савчук до брата Копштейна про виїзд на фронт і поранення поета (1940);

С.Крижанівського сестрі поета про видання його творів (1959); заяв спадкоємців про авторські права (1957). Фото поета (копія).

Куліш Л.П.

Ф.Р-3650, 209 од. зб., 1935, 1942-1995 рр. Опис. Укр. мова

Куліш Леонід Пилипович (1924-2002), письменник, народився 14 січня 1924 р. у с. Пустоварівці на Київщині. Після Великої Вітчизняної війни, учасником якої він був, закінчив мовно-літературний факультет Херсонського педінституту. Займався журналістською і викладацькою діяльністю. З 1945 р. почав друкуватись, автор збірок поетичних і прозових творів. Член Спілки письменників України (1958).

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась у виставковій діяльності.

Автобіографія, особисті документи (1953-1975). Рукописні варіанти і друквані видання поем, віршів, повістей, оповідань, нарисів, новел, статей; сценарії телепередач і літературно-музичних вечорів; тексти і ноти пісень; авторизовані переклади віршів з інших мов; критичні статті, рецензії та передмови до збірників інших авторів; рецензії на виступи музичних колективів; промова до 100-річчя М. Черемшини (1974), тексти виступів на мітингах, інтерв'ю. Записники, замітки і чернетки (1947-1985). Документи про роботу секції поезії (1960-1971), резолюція звітно-виборних зборів (1956) Херсонської філії Спілки письменників України, рекомендації кандидатам у члени Спілки (1963-1968). Листування з видавництвами і редакціями журналів, газет. Листи С.Бабієнка, Н.Білоконя, В.Борового, В.Бровченка, Я.Вишиваного, О.Вітенка, В.Гетьмана, В.Діденка, Г.Донця, Д.Зленка, М.Карпенка, С.Ковченюка, Л.Колесникова, Л.Куліченка, Т.Масенко, Ю.Мушкетика, І.Плахтіна, Ф.Сахна, Н.Семенюка, Ст. Тельнюка. Фото Л.Куліша з письменниками, зустрічей з читачами, з ін. особами.

Курнаков Г.В.

Ф.Р-1177, 79 од. зб., 1887-1988 рр. Описи. Рос. мова

Курнаков Георгій Васильович (1887-1977), художник, народився 12 квітня 1887 р. у м. Мелітополі. Закінчив Київське художнє училище. Працював на викладацькій роботі, керував майстернями живопису у пролетарській художній студії і Будинку народної творчості м. Херсона. Член Спілки художників СРСР, заслужений діяч мистецтв України (1967).

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась у виставковій діяльності, ювілейних і тематичних заходах.

Автобіографія, особова справа, особисті документи (1887-1988). Каталоги, переліки картин, афіші, запрошення, книги відгуків персональних і групових художніх виставок, фоторепродукції робіт (1955-1987); списки картин і виставок художника (1955-1963); рукописи і машинописні копії статей з питань мистецтва і літератури (1970-1971); спогади про творчу діяльність (1955-1957); праця з методики графічної грамоти і плани творчої діяльності (1951-1952); газетні і журнальні статті, тексти виступів М.Давидова, М.Ємельянова, Я.Йожефа та інших авторів, курсова робота Н.Світлякової, листування, стенограми зборів членів Спілки художників Херсонщини (1957) з відгуками про творчість Г.Курнакова; Указ Президії Верховної Ради УРСР про присвоєння звання Заслуженого діяча мистецтв (1967); листування з доктором математичних наук О.Казимирчак-Полонською, художником Л.Брюммером. Особисті документи дружини Н.Ходової-Курнакової. Документи про передачу творів, книг, особистих речей художника установам і організаціям м. Херсона (1978-1987). Листи М.Ведимченка, Л.Брюммера, О.Іконнікова, Г.Зубковського, О.Казимирчак-Полонської, Ф.Коновалюка, М.Чорного та ін. Фотографії з сім'єю, друзями, фото О.Казимирчак-Полонської, старого Херсона.

ЛАВРУНОВ К.О.

Ф.Р-3724, 40 од. зб., 1947-1968 рр. Опис. Рос. мова

Лаврунов Костянтин Олександрович (псевдо. Кость Лаврунів), (1907-1968), вчений-літературознавець, письменник, народився 12 червня 1907 р. у м. Полтаві. Після закінчення

аспірантури Полтавського інституту соціального виховання викладав українську літературу в Полтавському, Запорізькому, Херсонському педагогічних інститутах. Автор поетичних збірок, прозових творів, наукових робіт з теорії і методики викладання української літератури. Документи надійшли на зберігання від Лаврунової О.Е. Подальші надходження не очікуються.

Особисті документи (1967-1968). Автореферат дисертації “Соціально-психологічний роман “Повія” Панаса Мирного” (1950); дослідження з теорії і методики викладання української літератури; рукописи оповідань, статей, кіносценарію про створення Херсонського державного педагогічного інституту (1968); спогади про зустрічі з В.Сосюрою, В. Маяковським, Мате Залка; матеріали, пов’язані з роботою кафедри української літератури Херсонського державного педагогічного інституту (1957-1968). Листи С.Забужка, П.Капельгородського, О.Ковіньки, С.Крижанівського, М.Пивоварова, С.Писаренка. Фотографії з сім’єю, з викладачами Херсонського державного педагогічного інституту.

Лисенко М.Ф.

Ф.Р-3988, 49 од. зб., 1944-1973 рр. Опис. Рос. мова

Лисенко Микола Федорович (1915-1994), кандидат філософських наук. Подальші надходження не очікуються.

Автореферати, плани і варіанти дисертацій; доповіді, статті, нариси з питань філософії, естетики; курс лекцій з історичного та діалектичного матеріалізму; рецензії на роботи інших науковців; матеріали про творчість М.Чернишевського; виступи на науково-практичних конференціях (1944-1973).

ЛИСОГОРОВ С.Д.

Ф.Р-1236, 62 од. зб., 1930-1991, Опис. Рос., укр. мова

Лисогоров Сергій Дмитрович (1903-1994), доктор сільськогосподарських наук, професор, народився 11 вересня 1903 р. у с. Прокопівка на Кіровоградщині. Після закінчення сільськогосподарського інституту працював у науково-дослідних установах, пізніше -викладачем, завідувачем кафедри Херсонського сільгоспінституту.

Займався проблемами підвищення врожайності сільськогосподарських культур на зрошувальних землях. Доктор сільськогосподарських наук, професор.

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Подальші надходження не очікуються.

Автобіографія, характеристики, особисті документи (1947-1975). Матеріали наукової і творчої діяльності: книги, навчальні посібники, рукописи, статті з проблем зрошувального землеробства, підвищення врожайності сільськогосподарських культур і продуктивності ґрунтів (1959-1989); документи громадської діяльності і виховної роботи: доповіді, виступи, лекції, спогади (1950-1975); вірші (1935, 1941-1944), рукописи віршів (1970), спогади про зустрічі з В.Василевською, О.Гончаром, О.Курнійчуком, П.Панчем. М.Рильським, П.Тичиною, М.Чернявським, Ю.Шумським. Листування з державними і науковими установами (1968-1973). Листи М.Беляєва, І. Либерштейна, П.Підгорного, С.Рубіна, І.Якушкіна та ін. Фотографії С.Лисогорова з дружиною і співробітниками.

Наливайко Г.Я.

Ф.Р-3833, 10 од. зб., 1905-1972. Опис. Рос. мова

Наливайко Георгій Якович (1891-1970), інженер водного транспорту, народився 23 квітня 1891 р. у багатодітній сім’ї, в с. Нова Маячка (тепер Цюрупинського району Херсонської області). Закінчив Петербурзький інститут інженерів шляхів сполучень (1915). Працював в експедиціях північних

портових досліджень, головою північних відділень Всесоюзного наукового інженерно-технічного товариства водного транспорту і географічного товариства СРСР. Нагороджений орденами Леніна, Трудового Червоного Прапора, "Знак Пошани". Пошукові роботи, які проводились під керівництвом Г.Наливайка, стали основою проектування багатьох північних портів СРСР. Документи надійшли на зберігання від родичів Наливайка Г.Я. Подальші надходження не очікуються.

Особисті документи: атестат про закінчення Херсонського реального училища (1907); посвідчення про практику у Херсонському морському порту (1913), про службу в Управлінні портових пошукових робіт на узбережжі Льодовитого океану і Білого моря (1919, 1920), про керівництво днопоглиблювальними роботами у Молотовському порту (1941); членський квиток Спілки водників (1930); наказ директора Ленморпроекту про вихід на пенсію (1957) та інше. Перелік наукових робіт, відгуки на них (1931-1968). Фотоальбом про портові дослідження на Півночі СРСР (1917-1927). Заява про збереження криголаму "Георгій Седов" як історичного пам'ятника (1955). Листи до Держархіву області (1968). Лист від дружини Г.Седова (1966).

ОЛЬХОВИЙ М.С.

Ф.Р-3654, 48 од. зб., 1920-2001 рр. Опис. Рос. мова

Ольховий Микола Степанович (1908), партійний працівник, народився 25 жовтня 1908 р. в с. Снігурівці, нині Миколаївської області. Закінчив вищу партійну школу. Працював у редакціях газет на Херсонщині і Миколаївщині. З 1948 р. був працівником партійного апарату – на партійній роботі.

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Очікуються подальші надходження .

Автобіографія, особисті документи (1978-1981). Лекції, реферати, спогади, роздуми з питань історії партії, діловодства у партійному апараті, політичної ситуації у державі (1970-2001). Збірки статей і нарисів про роботу фронтової преси (1942). Доповідна записка, довідка з рецензіями на газетні публікації (1963-1964). Документи про проведення обласної конференції Товариства охорони пам'ятників історії і культури (1981). Листи М.Горбачову, Є.Лігачову, І.Лисиці, Г.Ципенку, К.Черненко. Листи П.Гаврутто, Г.Гришка, П.Єлістратова, Ст.Лазарева, Г.Ципенка, однополчан.

ПЛАХТІН І.О.

Ф.Р-3536, 44 од. зб., 1904-1985 рр. Опис. Укр., рос. мова

Плахтін Іван Олексійович (псевд. Максим Голка), (1907-1985), письменник, народився 27 квітня 1904 р. на ст. Дебальцеве на Донеччині. Закінчив літературний факультет та аспірантуру при кафедрі української мови Харківського університету. Працював журналістом у періодичних виданнях різних міст України, під час війни був спецкором армійської газети.

З 1920 р. займався літературною творчістю. Видав більше тридцяти власних творів, займався літературними перекладами.

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Подальші надходження не очікуються.

Автобіографія, характеристика, особисті документи (1954-1983). Рукописи драматичних творів, оповідань (1946-1958); надруковані п'єси, гуморески, нариси (1932-1980); газетні, фронтові статті (1943), про роботу Херсонського облмуздрамтеатру (1958, 1965); літературні, кіно-, телесценарії (1941-1968); тексти виступів, доповідних записок про літературну діяльність (1955-1969); спогади про зустрічі з О.Кобилянською (1940); рецензії І.Плахтіна на твори інших авторів; статті інших авторів, програми, афіші про постановку п'єс І.Плахтіна, рецензії на його твори. Листування з режисерами театрів про постановку п'єс. Листи С.Безклунному, П.Герману, О.Гончару, П.Загребельному, Ю. Збанацькому. Листи М.Бровченка, М.Годованця, М.Горького (копія), К.Гордієнка, Г.Донця, В.Канівця та ін.

Резніков П.Д.

Ф.Р-3723, 57 од. зб., 1949-1966 рр. Опис. Рос, укр. мова

Резніков Петро Дмитрович (1904-1968), письменник, народився 25 січня 1904 р. в с. Кірове на Донеччині. Працював шахтарем, сількором газети “Всесоюзна кочегарка”. З 1944 р. був редактором Херсонської газети “Наддніпрянська правда”. Почав друкуватись у 1927 р., автор багатьох літературних творів, Член Спілки письменників УРСР, був відповідальним секретарем її Херсонського відділення.

Документи надійшли на зберігання від Борикова П.Л.. Подальші надходження не очікуються.

Список творів (1931-1961), романи, повісті, оповідання, статті, інтерв'ю, тези виступів по радіо і телебаченню. Матеріали про святкування у Херсоні 150-річчя Т.Шевченка (1963-1964); роботу Херсонського літературного об'єднання і святкування 70-річчя О.Довженка (1962-1964). Відгуки на твори, афіші про зустрічі українських письменників з читачами. Поздоровча кореспонденція.

Листи Ф.Білоусу, В.Бровченку, Г.Вулкіну, О.Гончару, Л.Дмитерку, В.Ричмеду. Листи І.Бондаря,

Ю.Голобородька, О.Гончара. М.Греся, В.Дейнеки, Л.Дерія, П.Панча, О.Сизоненка, П.Усенка,

П.Харченка, видавництв, редакцій газет і журналів, обласних відділень Спілки письменників України

та ін. (1959-1967).

СОЛОВЙОВ Л.П.

Ф.Р-944, 135 од. зб., 1938-1979 рр. Опис. Рос. мова

Соловйов Леонід Петрович (1909-1981), краєзнавець, інженер Херсонського морського порту, народився 29 серпня 1909 р. у м. Херсоні. За фахом інженер водного транспорту. Працював у Херсонському морському порту, на судноремонтному заводі “Комінтерн”. Учасник Великої Вітчизняної війни. Почесний робітник Херсонського морського порту (1957 р.).

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась у виставковій діяльності.

Особисті документи (1950-1975). Креслення, схеми, рукописи нарисів з історії виникнення і розвитку Херсонського морського порту, довідки про його керівний склад, громадські організації, особова справа керівника управління порту П.Потоцького (1975), спогади і матеріали ветеранів підприємства; виписки з архівних, літературних і статистичних джерел; з історії розвитку судноплавства, Чорноморського флоту, портів Херсона, Скадовська, Хорли, їх гідрометеорологічні і геодезичні характеристики; матеріали, спогади, фотоальбоми, присвячені історії будівництва, ремонту і відновленню портів, каналів, причалів, маяків Херсонщини; довідки і фотографії пасажирських, промислових, вантажних кораблів і криголамів; нариси, спогади з історії міста Херсона і Херсонської губернії. Листування з управліннями портів, архівами і бібліотеками.

Сухопаров С.М.

Ф.Р-4023, 47 од. зб., 1928-1999 рр. Опис. Рос., укр. мова

Сухопаров Сергій Михайлович (1956), літературознавець, краєзнавець, народився 19 жовтня 1956 р. в с. Білозерка Херсонської області. Після закінчення українського відділення філологічного факультету Херсонського педагогічного інституту працював учителем, співробітником краєзнавчого музею, займався журналістською, видавничою діяльністю, керував громадсько-політичним щотижневиком “Площа Свободи. Херсон”. Займався вивченням і популяризацією творчості представників російського і українського поетичного авангарду. Автор ряду друкованих видань: “Старый Херсон Сергея Сильванского” (2002 р.); “Авангардист, создавший кинолениниану” (2002) – про творчість Сергія Юткевича; “В масштабе планеты” (2002) – про Другий конгрес російської преси у Нью-Йорку та ін.

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Очікуються подальші надходження. Інформація використовувалась у краєзнавчих виданнях, виставковій діяльності, засобах масової інформації.

Автобіографії (1990-1992). Статті, нариси, документальні оповідання, розділи з неопублікованих книг про творчість Г.Айгі, А.Бахути, Д.Бурлюка, І.Бродського, М.Грекова, О.Закушняка, В.Каменського, С.Красного, М.Куліша, О.Кручоних, Б.Пастернака, І.Сєверяніна, І.Терентьєва, М.Фомуляєвої, М.Цветаєвої (1978-1991). Коментарі, передмови до збірників, спогадів, статей М.Гришко, Є.Євтушенка, О.Кручоних, М.Сергєєва, В.Хлебнікова, В.Шкловського; до статей З.Орлової про А.Петражицького, В.Розвадовського (1991); підготовлені до друку листи І.Дніпровського до М.Пилинської. Документи про святкування 100-річчя О.Кручених, В.Хлебнікова, перебування В.Маяковського на Херсонщині (1985-1986). Матеріали конференції “Поезія російського і українського авангарду: історія, поетика, традиції (1910-1990)” (1990). Повість, новели М.Романеска (1967-1987). Підготовка до публікації і передмова до книги С.Сільванського “Старий Херсон” (1990). Статті С.Сухопарова, О.Чиркова, довідник Є.Горностаєва з історії Херсона, список перейменувань херсонських вулиць. Огляд дореволюційних газет (1991). Листування з ред. газети “Ленінський прапор” (1988). Фото (1981-1986). ОД

ТРИПОЛЬСЬКИЙ К.І.

Ф.Р-3725, 38 од. зб., 1930-1967 рр. Опис. Рос., укр. мова

Трипольський Костянтин Іванович (1905-1967), керівник самодіяльних театрів, народився 14 вересня 1905 р. у м. Катеринославі (нині Дніпропетровськ). Закінчив літературне відділення дослідно-показової школи при інституті народної освіти та дворічну театральну школу у м. Дніпропетровську. Трудову діяльність розпочав у 1924р. викладачем драматичного мистецтва. Один з організаторів перших гуртків художньої самодіяльності в Україні. Актор, режисер, культпрацівник. Учасник Великої Вітчизняної війни, нагороджений бойовими орденами. Документи надійшли на зберігання від Трипольської Н.Ф. Подальші надходження не очікуються.

Автобіографія, особисті документи (1946-1967). Методичні і сценарні розробки, афіші театральних вистав; матеріали, статті з питань розвитку театального мистецтва; плани і програми курсів і семінарів керівників художніх колективів, оглядів-конкурсів самодіяльної творчості. Матеріали з історії Московського художнього театру; про творчість К.Станіславського, М.Гоголя, В.Маяковського, В.Немировича-Данченка, І.Паторжинського, А.Чехова. Поздоровчо-вітальна кореспонденція, Подяка за взяття Берліна. Листи Л.Зоріна, І.Паторжинського (1942-1959). Фото з акторами на спектаклях.

ФОГЕЛЬ Н.Д.

Ф.Р-3460, 186 од. зб., 1943-1981 рр. Опис. Рос. мова

Фогель Наум Давидович (1908-1980), письменник, лікар-невропатолог, народився у 1908 р. у м. Хорли на Херсонщині. Навчався в Одеському медичному інституті. Під час Великої Вітчизняної війни працював у фронтових госпіталях. Друкуватися почав у 1945 р. В 1952 р. вийшла друком перша повість “Крилата медицина”. Був членом херсонського літературного об’єднання з часу його створення (1946р.)

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась у виставковій діяльності.

Автобіографія, особисті документи (1927-1978). Рукописні і друковані варіанти романів, повістей, п’єс, науково-фантастичних творів, віршів, літературних сценаріїв, нарисів про Вс. Заботіна (1947-1978); уривки з творів, опубліковані у періодичній пресі, колекція газет з нарисами письменника, список творів, надрукованих у газетах (1946-1978); статті про роботу Херсонської філії спілки письменників (1968-1969); стенограми, протоколи, афіші читацьких конференцій, рецензії, листи з відгуками на творчість Н.Фогеля (1951-1977). Матеріали службової діяльності: тексти лекцій, виступів, звіти як обласного невропатолога (1960-1962), методичні рекомендації, доповідні записки, конспективні замітки з питань психотерапії, колекція газет з нарисами, статті в наукових журналах на медичну тематику (1959-1978). Листування з видавництвами, редакціями, редакторами газет і журналів, режисерами театрів, колегами, однокурсниками, молодими письменниками. Листи Р.Буль, А.Котаяра, Є.Рогозіна; ювілейно-поздоровча кореспонденція (1968). Фото з сім’єю, членів Херсонської філії спілки письменників з О.Гончаром (1950).

Фомуляєва М.А.

Ф.Р-3772, 41 од. зб., 1926-1967 рр. Опис. Укр., рос. мова

Фомуляєва Марія Андріївна (1910-1968) письменник, літературознавець, народилась 20 травня 1910 р. у м. Бендери (Молдова). Закінчила Херсонський державний педагогічний інститут. Займалась викладацькою і літературною діяльністю. З 1928 р. – член правління Херсонської асоціації пролетарських письменників; з 1930 р. – літературної групи “Молодняк” (Всеукраїнської організації комсомольських пролетарських поетів). Автор поетичних збірок. Учасниця Великої Вітчизняної війни.

Документи надійшли на зберігання від Каплан Т. Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась у виставковій діяльності, засобах масової інформації.

Автобіографія, особисті документи (1926-1968); збірки віршів поетеси (1959-1965), збірка творів самодіяльних поетів Херсонщини (1957); тексти і ноти пісень, фейлетони, оповідання; алфавітний покажчик до віршів поетеси; статті, нариси про видатних людей Херсонщини, доповіді на літературні теми; рецензії М.Фомуляєвої на вірші молодих поетів Херсонщини; рецензії на твори М.Фомуляєвої; документи про роботу серед жінок (1948-1951), Товариства по розповсюдженню політичних і наукових знань (1955-1967), Херсонської філії Спілки письменників України (1952-1967). Листи О.Корнійчуку, П.Тичині, Т.Франку, товариствам, установам і організаціям. Листи П.Грищенка, К.Дорошенка, Л.Забашти, Ю.Лойцкера, М.Рильського, П.Тичини, П.Усенка, Т.Франка, О.Ющенка. Фото з П.Тичиною, друзями, читачами.

ЦОКОТА П.С.

Ф.Р-1188, 65 од. зб., 1941-1989 рр. Опис. Укр., рос. мова

Цокота Павло Єгорович (1927), письменник, журналіст, народився 10 грудня 1927 р. у с. Бригадирівці на Харківщині. Після служби в армії працював на будівництві Каховської і Дніпродзержинської гідроелектростанцій. З 1958 р. був на журналістській роботі в редакціях газет, радіо і телебачення, пізніше обіймав керівні посади у цих організаціях. Перша публікація - у журналі “Дніпро” (1953), перша збірка нарисів – “Вогні Нової Каховки” (1972).

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювача. Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась у краєзнавчих виданнях, виставковій діяльності, засобах масової інформації.

Автобіографія, особисті документи (1955-1970). Рукописи і друковані твори: повісті, оповідання, новели; нариси про херсонців – Героїв Радянського Союзу (1972), радіонариси. Листи фронтовиків, остарбайтерів, мешканців окупованих територій; щоденники воєнних років (1941-1945) М.Андрієва, Т.Набегової, Н.Овсяникової-Троян, Н.Остапенко, використані у циклі радіопередач. Листівки, статті, нариси, присвячені будівництву Каховської ГЕС (1954-1958). Рецензії на твори П.Цокоти. Листування з радіослухачами. Фото.

РОДИННІ ФОНДИ

БУЧИНСЬКІ

Ф.Р-4022, 25 од. зб., 1899-1988 рр. Описи. Рос., укр. мова

Основу фонду складають документи Бучинської Людмили Максимівни (1932-1994), кандидата економічних наук, доцента, співробітника науково-дослідних інститутів Ростова-на-Дону, Луцька, Херсона, викладача кафедр політичної економії херсонських вузів. Займалась проблемами прогресивних форм організації праці у сільському господарстві. Її чоловік, Бучинський Володимир Ілліч (1932-1995) – лікар-судмедексперт, автор багатьох методично-наукових розробок, член управління Херсонського відділення Українського товариства судових медиків і криміналістів. До фонду включені також документи батька Бучинської Л.М. – Самаря Максима Платоновича (1905-1969), агронома-зоотехніка, директора навчально-досвідного господарства Херсонського сільськогосподарського інституту.

Документи надійшли на зберігання від Бучинської Л.М. Подальші надходження не очікуються.

Документи наукової діяльності Л.М.Бучинської: автореферат дисертації, стенограма захисту, список наукових і науково-методичних робіт (1958-1988), методичні рекомендації, тези доповідей. Особисті документи. Фото.

Методичні рекомендації, огляди, звіти, статті, тексти виступів В.І.Бучинського з питань судово-медичної практики, список наукових робіт (1956-1982), документи колекційної роботи (статті, переліки).

Документи (таблиці, звіти, фото) М.П.Самаря з науково-дослідницької роботи по виведенню нових порід сільськогосподарської худоби. Особисті документи.

ГОЛОБОРОДЬКИ

Ф.Р-4044, 60 од. зб., 1953-2002 рр. Описи. Укр., рос. мова

Фонд почав формуватися з документів творчої діяльності Юрія Костянтинівича Голобородька (1927), члена Спілки письменників України, автора романів, повістей, оповідань, учасника Великої Вітчизняної війни, колишнього в'язня фашистських концтаборів. До фонду ввійшли також документи його дружини – Євдокії Петрівни Голобородько (1937), доктора педагогічних наук, професора, члена-кореспондента Академії педагогічних наук України. З 1999 р. фонд почав поповнюватись документами сина – Ярослава Юрійовича Голобородька (1961), доктора філологічних наук, професора, дійсного члена Академії педагогічних і соціальних наук України, завідувача кафедри українознавства Херсонського державного університету, автора численних літературознавчих досліджень.

Документи надійшли на зберігання від фондоутворювачів. Очікуються подальші надходження. Інформація використовувалась у наукових виданнях.

Роман “Великий лиман” (1981), повісті (1967- 1986), оповідання, нариси, новели (1961-1992); рецензії (1954-1992); робочі матеріали до нарисів, тези доповідей на науково-практичних конференціях, особисті документи, фото Ю.К.Голобородька.

Підручники з російської мови для 6-9 класів (1990-1993), навчальні посібники, статті, рецензії, звіти кафедри лінгводидактики (1984-1992); матеріали з'їзду педагогічних працівників України (1992), загальних зборів Академії педагогічних наук (1994) та інші документи наукової і громадської діяльності Є.П.Голобородько.

Документи наукової діяльності Я.Ю.Голобородька: рукописи дисертації на здобуття вчених ступенів – «Современный русский роман: содержания и формы публицистичности» (1990), “Художні константи Миколи Куліша” (1997), монографії “Художньо-естетична цивілізація Миколи Куліша” (1997); наукові роботи, статті, присвячені творчості Я.Славутича, А.Кичинського, О.Беляєвої, Б.Лавренєва, М.Куліша, І.Нечуя-Левицького, Б.Можаєва, Д.Овсянико-Куликовського та ін. Дарчі написи. Матеріали до біографії. Матеріали про Я.Ю.Голобородька.

КРИВОШЕЇНИ

Ф.Р-3873, 107 од зб., 1905-1999 рр. Описи. Рос. мова

Засновник фонду Семен Іванович Кривошеїн (1903-1978) після закінчення Херсонського педагогічного інституту обіймав керівні посади у партійних і радянських органах м. Херсона. Учасник Великої Вітчизняної війни. Його син, Вілен Семенович (1929) працював на суднобудівних підприємствах у м. Херсоні і за кордоном, з 1971 по 1988 рр. – директор Херсонського заводу судноверфі “Паллада”. Лауреат державної премії СРСР. Другий син, Юрій Семенович (1939) з дружиною Галиною Миколаївною (1938), кандидати медичних наук, займались науковою, викладацькою діяльністю, тривалий час були співробітниками Кримського медичного інституту. Документи надійшли на зберігання від фондоутворювачів. Подальші надходження не очікуються.

Особисті документи С.Кривошеїна: витяг з метричної книги про народження (1905), довідки, посвідчення про роботу в промартілі, окружкомі комсомолу, КНС, промбанку, морпорту, обкомі і міськкомі партії, депутатські книжки (1929-1948); довідки про евакуацію, документи періоду Великої

вітчизняної війни (щоденник, виписки з наказів, свідоцтва про поранення та ін.). Автобіографія, поздоровча кореспонденція. Тимчасовий паспорт батька (1920). Листи. Фото. Документи В.Кривошеїна про перебування радянських суднобудівників за кордоном (журнальні статті, фотографії); про роботу на заводі “Паллада” (накази, довідки, акти, пояснювальні записки, 1912-1988). Особисті документи, автобіографія (1987), характеристика (1988), посвідчення, членські квитки, запрошення та ін. Документи дружини – Бородіної Т.А. (членські квитки, посвідчення, 1944-1986). Листи. Фото. Автореферати кандидатських дисертацій, наукові статті, звіти, програми наукових конференцій Ю.С. та Г.М.Кривошеїних з питань епідеміології та експериментальної генетики. Особисті документи. Фото.

ФОРТУСИ

Ф.Р-1233, 94 од. зб., 1876-1980 рр. Описи. Рос. мова

Колекція створена у 1978 р. з документів сім'ї Фортус, переданих Держархіву Марією Фортус, і складається з документів членів сім'ї, представники якої були активними учасниками революційного руху, громадянської і Великої Вітчизняної воєн, партійними і радянськими працівниками. Найвідоміша із членів сім'ї Фортус Марія Олександрівна (1900-1981) – політичний, військовий діяч. Співробітник виконкому Комінтерну, учасник Громадянської війни в Іспанії, під час Великої Вітчизняної війни – офіцер радянської розвідки, начальник штабу жіночого авіаційного полку, парторг партизанського загону Д.Медведева, нагороджена 20 державними нагородами, широко відома як прообраз героїнь кінофільмів “Салют, Маріє!”, “Альба Регія” та літературних творів. Її рідний брат Михайло Олександрович (Павло Міф) (1901-1938) – видатний радянський китаєзнавець, співробітник Комінтерну, доктор економічних наук. До колекції ввійшли також документи їхньої двоюрідної сестри Єлизавети Львівни Фаєрман – учасниці революційних подій 1905 і 1917 рр., політкаторжанки, наукового співробітника Музею революції у Москві.

Подальші надходження до архіву не очікуються. Інформація використовувалась у краєзнавчих виданнях, виставковій діяльності, засобах масової інформації.

Особисті документи М.Фортус: характеристики, посвідчення, дипломи, мандати, перепустки, почесні грамоти та ін. Свідчення про М.Фортус Д.Ібаррурі, І.Скубко, Н.Стелліха. Спогади “В Іспанії, яка боролась”, “Записки офіцера розвідки”. Рукописи повістей “Операція Альба-Регія”, “Операція “Балатон”, “Розвідники” та ін.; сценаріїв кінофільму “Вогні Будапешта”; нариси “Іспанія в серці”, “Їх пам'ятають в Угорщині”, “Моя Іспанія” та ін. Фото з Я.Кадаром, К.Мерецковим та ін.

Особисті документи П.Міфа: автобіографія, історична довідка учасника революційного руху на Херсонщині, довідки про реабілітацію, бібліографічний опис праць. Фото П.Міфа з членами бюро комсомольської організації Президії Комінтерну.

Особисті документи Є.Файерман: автобіографії, характеристики, довідки. Спогади “По Сибіру”, “Куркульсько-есерівський заколот” та ін. Рукописи нарисів “Черемховці в боротьбі з Колчаком”, “Ешелон смерті”, “Косухін О.А. везе державні цінності в Москву”, “Більшовики Мінусинська в боротьбі за владу Рад” та ін.

ФРАНЖОЛІ

Ф. 318, 9 од. зб., 1860-1910 рр. Опис. Рос. мова

Представники роду Франжолі брали участь у народницькому русі кінця ХІХ ст. Андрій Опанасович Франжолі (1848-1883) народився у м. Херсоні, за фахом фармацевт, був організатором і активним учасником народницьких гуртків у м. Херсоні та Одесі. Після втечі з заслання став членом виконкому “Народної волі”. Емігрував за кордон, помер і похований у Женеві. Його брати Тимофій і Дмитро за участь у народницькому гуртку були вислані до м. Вятки. Четвертий з братів Франжолі – Микола брав участь у викраденні грошей з Херсонського казначейства для потреб “Народної волі”, за що був засуджений до каторжних робіт.

Документи фонду зібрані краєзнавцем Орловою З.С. Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась у краєзнавчих виданнях, виставковій діяльності, засобах масової інформації.

Документи, що відбивають народницьку діяльність членів сім'ї Франжолі, справи про перебування їх у засланнях (фотокопії); в документах зустрічаються імена лідерів народницького руху – Андрія Желябова, Степана Халтуріна, Фелікса Волховського, Петра Макаревича, Мартіна Ланганса, Ольги Розумовської та ін. Спогади дітей Франжолі. Листи П.Макаревича, Пестова, співробітника газети “Вятская речь” про зустрічі з М.Франжолі (1910). Фото членів сім'ї.

КОЛЕКЦІЇ

РУКОПИСИ З ІСТОРІЇ ХЕРСОНСЬКОГО ТА ДНІПРОВСЬКОГО ПОВІТІВ

Ф. 250, 5 од. зб., 1848, 1881, 1897-1919 рр. Опис. Рос. мова

Фонд II категорії. Документи надійшли на зберігання від архівного відділу УМВС по Херсонській області (1952р.), інших архівів, краєзнавця Вірліча А.Е. (1972р.).

Інформація використовувалась у наукових виданнях.

“Слово” архієпископа Херсонського і Таврійського з нагоди видання Миколою І маніфесту від 14 березня 1848 р. Стаття П.Я.Белякова “Щоденник провінціала”. Історичний нарис В.Овдієнка про с. Каланчак за 1787-1919 рр. Витяги з дослідження А.Дрюкке про історію колонії Ангальт Дніпровського повіту. Статистичні відомості про розвиток маєтку Асканія-Нова невідомого автора.

КОЛЕКЦІЯ КАРТ І КРЕСЛЕНЬ

Ф. 302, 2469 од. зб., 1782-1926 рр. Описи, покажчики. Рос., укр., нім., татар. мова, ідиш

Створена у 1998 р. з розсипу картографічних матеріалів, які належали різним фондоутворювачам (Новоросійській, Катеринославській, Херсонській, Таврійській губернським креслярням, палатам держмайна, іншим установам, приватним особам). Колекція охоплює територію Вознесенського намісництва, Таврійської області та губернії, Новоросійської, Катеринославської, Херсонської губерній та Херсонського округу. Переважають документи, що стосуються Херсонського і Дніпровського повітів.

Фонд I категорії. У 1955-1957 рр. 21 од. зб. надійшла на зберігання з ЦДІА УРСР, з ЦДАЖР УРСР, Кіровоградського, Одеського архівів. Реставрація документів відбулась протягом 1999-2002 рр.

Інформація використовувалась у наукових, краєзнавчих виданнях та виставковій діяльності.

Плани Новоросійської, Катеринославської, Херсонської, Таврійської губерній та їх повітів; Богопільського, Катеринопільського, Ольгопільського повітів Вознесенського намісництва. План кордону між землями Вірного війська Чорноморського Таврійської області та Кавказьким намісництвом (1795). Плани поштових шляхів (з 1782), ногайських земель (1840), єврейських колоній (Бобровий Кут, Татарка, Великий та Малий Нагартав, Велика та Мала Романівка та ін.), німецьких (Фішау, Лейденау, Фрейденталь, Потерсталь та ін.), в т. ч. менонітів (Гладенфельд, Александеркроне та ін.), болгарських (Малий Буялик, Кубанка, Тернівка та ін.), шведів, духоборів. Плани земель Бузького уланського полку (1820), військових поселень, населених пунктів. Поземельні плани різних землевласників, серед них - Скадовські, Завадовські, Аркаси, Трубецькі, Кочубеї, Фальц-Фейни. Картографічні матеріали по заселенню Півдня України та зміни в землеволодінні, в т. ч. земельні реформи Олександра II та Столипіна. Автографи С.Скадовського, М.Аркаса.

ДОКУМЕНТИ НАРОДНИКІВ-ХЕРСОНЦІВ

Ф. 317, 33 од. зб., 1860-1975 рр. Описи. Рос. мова

Колекція зібрана у 1963-1964 рр. у російських центральних архівах, музеях і бібліотеках. Складається з фото і машинописних копій документів про учасників народницького руху кінця XIX ст., діяльність яких була пов'язана з Херсоном.

Подальші надходження не очікуються.

Інформація використовувалась у краєзнавчих виданнях.

Протоколи допитів, постанови про арешт; справи про викрадення грошей з Херсонського губернського казначейства для потреб “Народної волі” народниками Ф.Юрковським, О.Росіковою, Є.Южаковою, Л.Терентьевою (1878-1880); заповіт засуджених по процесу 193-х «Товарищи по убеждениям» (1878); вирок особливого присутствія Сенату по справі 20 народників (1882). Листи О.Лукашевича (1879), Г.Якимової і Ф.Юрковського (1879), А.Франжолі (1879). Фото М.Ланганса, С.Гурновського; аптеки Мюлера в Херсоні, де збирались члени гуртка народників.

ЛИСТИ З ПІДПИСАМИ ГРОМАДЯН ПІД ВІДОЗВОЮ ПОСТІЙНОГО КОМІТЕТУ ВСЕСВІТНЬОГО КОНГРЕСУ ПРИХИЛЬНИКІВ МИРУ ПО ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.

ОАФ

Ф.Р-1368, 60 од. зб., 1950 р. Опис. Рос. мова

На заклик Постійного комітету Всесвітнього конгресу прихильників миру про заборону атомної зброї органами КПУ в 1950 році були створені обласна, районні та в установах, організаціях, підприємствах комісії сприяння Радянському комітету, які збирали підписи населення на підтримку відповідного заклику.

Подальші надходження не очікуються.

Протоколи засідань, плани, звіти, відомості, інформації, рапорти обласної, районних, місцевих комісій по збиранню підписів серед населення. Протоколи загальних зборів партійних, громадських організацій. Листи з підписами громадян. Списки членів комісій. Привітальні листи трудящих Калінінського району Й. Сталіну.

ЛИСТИ РАДЯНСЬКИХ ГРОМАДЯН З НІМЕЧЧИНИ

Ф.Р-2244, 94 од зб., 1942-1943 рр. Описи. Укр., рос. мова.

Під час німецької окупації з населених пунктів на території області були вивезені на примусові роботи до Німеччини і Австрії 37 499 громадян¹. Листи, поштові листівки, фотографії остарбайтерів, які вийшли до колекції, відображають почуття і враження авторів, хоча і несуть на собі сліди цензурних перевірок. Написані вони здебільшого на стандартних бланках з поштовими знаками і печатками гітлерівського рейху. Сформовані справи за місцям проживання адресатів. Інформація використовувалась у виставковій діяльності, засобах масової інформації.

Листи, фотографії, поштові листівки жителів міст Генічеська, Херсона, районів: Білозерського, Бериславського, Великоолександрівського, Високопільського, Верхньорогачицького, Генічеського, Голопристанського, Горностаївського, Іванівського, Каланчацького, Калінінського, Каховського, Качкарівського, Нижньосірогозького, Новотроїцького, Сиваського, Цюрупинського, Чаплинського, Херсонського, написані у вигнанні і адресовані рідним і близьким (1942-1943). Списки громадян, примусово вивезених до Німеччини (1943).

ДОКУМЕНТИ УЧАСНИКІВ ВЕЛИКОЇ ВІТЧИЗНЯНОЇ ВІЙНИ

Ф.Р-2999, 45 од. зб., 1928-1987 рр. Описи. Рос. мова

Колекція зібрана у 1980-1990 рр. за допомогою обласної організації ветеранів війни і складається з оригіналів і копій документів учасників і свідків подій Великої Вітчизняної війни на Херсонщині, в інших регіонах колишнього Радянського Союзу і країнах Західної Європи.

Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась у краєзнавчих виданнях і виставковій діяльності.

Особисті документи Героїв Радянського Союзу Колпакова Л.О., Курасова В.М.; учасників бойових дій Білого В.Г., Бородіна М.П., Димова Л.Я., Карандасова П.Л., Сергєєва О.С.. Описання подвигів Героїв Радянського Союзу Видригана М.З., Суботи М.М.. Спогади про бойові дії П Конармії проти денікінців у 1920 р. Семенцова П.В.; Щедрика Г.Ф.; про перебування на примусових роботах в Німеччині Дражич Н.І., Набегової Т. Особисті документи, документи творчої діяльності – повісті, нариси, статті: про воєнні дії, партизанський і підпільний рух на Херсонщині, листи однополчан Панина К.Ю.

ДОКУМЕНТИ ГЕРОЇВ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ПРАЦІ, ПЕРЕДОВИКІВ І РАЦІОНАЛІЗАТОРІВ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ф.Р-3008, 14 од. зб., 1938-1969 рр. Опис. Рос., укр. мова

Колекція складена у 1960-х рр. з особистих документів і спогадів працівників промислових підприємств м. Херсона.

Подальші надходження не очікуються.

Особова справа лауреата Сталінської премії, головного конструктора суднобудремзаводу ім. Комінтерна **Терека В.Ф.** (1950); спогади ветеранів про роботу Херсонського нафтопереробного

¹ Злочинства німецько-фашистських загарбників на Херсонщині, Херсон, 1948, с.7.

заводу, про розвиток радіозв'язку у Херсоні і створення облуправління зв'язку; про історію Херсонського морського порту і комбайнового заводу. Грамоти, вітальні листи.

ДОКУМЕНТИ ГЕРОЇВ СОЦІАЛІСТИЧНОЇ ПРАЦІ – ПЕРЕДОВИКІВ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ХЕРСОНЩИНИ

Ф.Р-3071, 29 од. зб., 1935-1978 рр. Опис. Рос., укр. мова

Колекція створена у 1960-1970 рр. з особистих документів передовиків сільського господарства, керівників сільгоспідприємств Бериславського, Білозерського, Великолепетиського, Нововоронцовського, Новотроїцького районів. У фонді є документ за 1917 р. Подальші надходження не очікуються.

Особисті документи: автобіографії, посвідчення, грамоти, довідки Героїв Соціалістичної Праці **Данника О.І.**, бригадира овочівників колгоспу ім. Кірова Великолепетиського району (1958-1966); **Дудченка М.К.**, голови колгоспу ім. Леніна Нововоронцовського району (1956-1972); **А.С.Кириченка**, комбайнера колгоспу ім. Крупської Каховського району (1945-1967); **Кисель М.А.**, ланкової колгоспу ім. Кірова Великолепетиського району (1950-1961); **Лисенка В.Ф.**, директора радгоспу “Пам'ять Леніна” Бориславського району (1952-1961); **Тетерятника В.К.**, комбайнера колгоспу ім. Леніна Ново троїцького району (1946-1952); **Шпак Є.М.**, ланкової ланки по вирощуванню бавовни сільгоспартілі ім. Будьонного Белозерського району (1951-1953). Особисті документи (1917-1960), спогади, доповіді, тексти, виступи статті (1948-1970) Героя Соціалістичної Праці, головного зоотехніка племрадгоспу “Восточний” Белозерського району **Савичева А.О.**, документи про селекційно-племінну роботу радгоспу (1935-1977). Спогади **Мельниченка І.Г.** про роботу на посаді керуючого радгоспвінтрестом (1955-1960), **Лисенка В.Ф.** про організацію радгоспу “Бориславський” (1978). Поздоровча кореспонденція. Фото. Документи про діяльність підпільних груп, що діяли на території області (1945-1976). Довідки, альбом про історію нейрохірургічного шпиталю № 1959, що діяв у Херсоні у 1941 р. Список військовополонених німецької армії, які померли у таборі № 418 НКВС СРСР (м. Херсон) у 1945-1946 рр. План цвинтаря (ксерокопія). Листи. Фото індивідуальні і групові.

ДОКУМЕНТИ З ІСТОРІЇ РЕВОЛЮЦІЇ І ВСТАНОВЛЕННЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ НА ХЕРСОНЩИНІ

Ф.Р-3264, 246 од. зб., 1917-1988 рр. Описи, каталог. Рос. мова

Колекція створена у 1960-1980 рр. з рукописів, машинописних текстів з авторськими правками, особистих документів учасників подій 1917-1924 рр. на Херсонщині. До фонду ввійшли друковані твори, статті, матеріали з історії окремих населених пунктів Херсонської області.

Подальші надходження не очікуються. Інформація використовувалась в енциклопедичних, наукових, краєзнавчих виданнях і виставковій й діяльності.

Спогади учасників і очевидців про боротьбу за владу між політичними партіями протягом 1917-1918 рр. у Херсоні; вибори до місцевих рад, перший губернський з'їзд рад робітничих і селянських депутатів; діяльність на Херсонщині і Миколаївщині загонів партизанів і самооборони, військових з'єднань червоноармійців, білогвардійців, гайдамаків, білополяків; формувань Іванова, Григор'єва, австро-німецьких окупаційних військ; про події на кораблях Чорноморської ескадри, бої на Каховському плацдармі, дніпровських переправах та ін. (1918-1921). Спогади про зустрічі Сергєєва С.В. - з Борисом Лавренєвим; Іванова В.І. – з Леніним В. і Піком В.; Гірського І.Є. про Василя і Омеляна Гірських. Спогади, листи, публікації Сорокіна І.Ф. про революційну діяльність у 1914-1918 рр. Копія наказу про виплату коштів фельдтребелю 326 піхотного полку Василю Чапаєву. Автобіографія Червоного М.О., голови Херсонської надзвичайної комісії у 1920 р. Матеріали про діяльність Доброхотова М.Ф., голови Херсонського повітового ревкому; Сергєєва О.В., комісара Херсонської поштово-телеграфної контори; Скляра І., першого голови Херсонського губвиконкому; Тарасенка А.І., командира бронепоезда № 15; Шабашвілі С.М., директора заводу ім. Петровського. Схеми(копії) розташування загонів Червоної Армії і їх противників на Каховському плацдармі у 1920-1921 рр. Матеріали і спогади з історії населених пунктів Бехтери, Високопілля, Голої Пристані, Качкарівки. Документи про діяльність ініціативної групи ветеранів двічі Червонопрапорної 58 стрілецької дивізії у 1918-1920 рр. Інші документи. Листи. Фото.

ЖУРНАЛІСТИ І ПИСЬМЕННИКИ ХЕРСОНЩИНИ

Ф.Р-3378, 949 од. зб., 1905-2000 рр. Описи. Укр., рос. мова

Фонд почав формуватися з 1984 р. До його складу ввійшли особисті, творчі, краєзнавчі матеріали журналістів і письменників, життя і діяльність яких пов'язані з Херсонщиною. Очікуються подальші надходження. Інформація використовувалась у виставковій діяльності і засобах масової інформації.

Автомонов О. І. (1903-1981) рукописи спогадів про роботу по колективізації; автобіографічні повісті, статті, нариси, фельетони (1920-1958) (Оп.5). **Білоконь Н. Г. (1909-1975)** рукописи, відгуки, списки творів; Почесні грамоти, статті, записники, альбом з фотокартками Н.Білоконя; листи П.Загребельного, Ол.Ковіньки, Ю.Смолича, Ст.Шушкевича та ін.; фото студентів Куп'янського педтехнікуму (1929), слухачів міжнародних курсів ліквідаторів-методистів (1930) та ін. (Оп.1).

Боянжу М.О. (1929-1995) рукописи віршів, пісенників; оповідання, тексти радіопередач; особисті документи. Листи К.М'яскова, Л.Нормета, П.Розторгуєва та ін. (Оп.14). **Вірліч А. Е. (1931)** нариси, статті з історії населених пунктів Півдня України, підпільного і партизанського руху під час війни; про херсонців-героїв Великої Вітчизняної війни; путівники; лекції, тези виступів, сценарії тематичних вечорів, документи про встановлення пам'ятників і обелісків на території Херсонщини та ін.; документи про роботу Товариства охорони пам'яток історії і культури Херсонщини (1968-1982). Особисті документи. Записники. Фото з С.Будьонним, групові, заповідних зон Херсонщини; листи; фото до повісті "Магістралі мого життя" (1970). (Оп.4). **Гайдай І.І. (1923)** рукописи гумористичних оповідань, повістей і оповідань; рецензії та відгуки на твори письменника; особисті документи; листи. (Оп.24). **Дрозд А.І.(1917-1982)** збірки віршів, нариси, вирізки з газет, запрошення, проспекти; листи; фото. (Оп.8). **Дубовик Е. П.(1938-1996)** рукописи нарисів, репортажів, статей, стенограм бесід та інтерв'ю; оповідання, вірші; записні книжки (1956-1994); особисті документи: дипломи, договори; листи; фото. (Оп.20). **Євса А. І. (1927)** рукописи перекладів з англійської і німецької мов Є.Берклі, А.Бірса, П.Будгауса, Є.Квін, А.Крісті, В.Ліндемана, О.Мортонна, Б.Сарояна, Д.Тербера та ін.; особисті документи; фото з М.Хрущовим, з іншими особами під час перебування за кордоном. (Оп.17).

Каляка М. М.(1929) рукописи п'єс, повістей, оповідань, віршів, статей (1948-1957); особисті документи. (Оп.13). **Касьянов М.У. (1926)** рукописи оповідань, новел, віршів, статей (1968-1990); листи Б.Польового, І.Сельвінського та ін.; фото. (Оп. 12). **Кир'ян П.П. (1904-1972)** нариси про херсонців - Героїв Радянського Союзу; документи про командувача Таманською армією І.Матвеева; спогади учасників про розвід загону, про бойові дії в Ушкальських плавнях на Херсонщині під час війни; листування з ветеранами про формування Окремої Кримської бригади. (Оп.3). **Кичинський**

А.І. (1950) рукописи віршів; статті, нотатки; переклади п'єс з російської мови - В.Романова, з угорської – Т.Дерги, з французької – Ж.Ануя; рецензії на поетичні збірки З.Левицького, Я.Мельник, В.Скибінського; особисті документи; листи В.Бровченка, С.Баруздіна, І.Кравчука, М.Каменюка, М.Мачківського, Е.Межелайтиса, Я.Мельника, А.Тарковського, О.Шаталова та ін.; фото з молодими письменниками, учасниками Всесоюзної наради у Москві (1975) та ін. (Оп. 2). **Косянчук С. В. (1964)** тексти радіопередач про заповідник Асканія-Нова і його засновників – родину Фальц-Фейнів; копія шлюбного свідоцтва О.Фальц-Фейна і В.Єпанчиної (1910), родовід Фальц-Фейнів (1911); фоторепродукції портрета Ф.Фальц-Фейна, його маєтку у с. Гаврилівці, пам'ятника О.Суворову у Ліхтенштейні. (Оп.11). **Красніченко-Дар'ял М. Г. (1899)** тексти радіопередач, присвячених Оксані Петрусенко, заповіднику Асканія-Нова, 100-річчю сільськогосподарського інституту, польоту першого аероплана в Херсоні, 200-річчю Херсона; спогади про початок видання у Херсоні газет, про мистецьке життя міста у 20–30-х рр.; особисті документи: посвідчення (1921, 1938), комсомольський квиток (1938) та ін. ОД. (Оп. 10). **Кулик В. П. (1948)** рукописи поетичних творів, переклади з російської мови Р.Козакової, з киргизької – Б.Абакірова, з інгуської – Б.Садова та ін.; листування; фото. (Оп. 18). **Плоткіна І. С. (1929)** рукописи віршів, сценаріїв радіопередач, статті; особисті документи; листування; фото. (Оп.16). **Стадник М. Г. (1914-1993)** рукописи літературних творів; особисті документи; фото. (Оп.22). **Стариков І. Т. (1922)** рукописи романів, повістей, віршів, статей; чернетки, малюнки, ескізи; особисті документи; листи М.Братана, О.Гончара, О.Марченка та ін.; фото з Я.Башем, О.Гончаром, П.Вороньком та ін. (Оп. 19). **Файнштейн Д. І. (1921)** нариси, статті, сценарії радіо і телепередач, репортажі (1944-1981); нариси, статті про діяльність на території Молдавії партизанського загону “Журналіст”, про подвиг льотчика О.Малашина, про болгарських антифашистів; з історії виникнення на території СРСР населених пунктів з назвою “Херсонський”, “Таврійський” та ін.; особисті документи; фотографії С.Лисогорова, М.Фортус, О.Федорова, космонавтів В.Волинова, В.Жолобова, краєвидів Херсонщини, населених пунктів Казахстану з назвами “Херсонський”; слайди з картин і малюнків самодіяльних художників Херсонщини та ін. (Оп. 6). **Цитрон О. А. (1945)** алфавітні картки, статті про учасників громадянської і Великої Вітчизняної воєн, імена яких пов'язані з Херсонщиною; листування з ветеранами, слідопитами, рідними і близькими загиблих; листи і фотографії випускників Херсонської авіашколи, ветеранів Дунайської воєнної флотилії, учасників визволення Херсона та ін. (Оп. 9). **Цурікова Л. Є. (1922)**

рукописи статей; список бойового складу 3-го і 4-го Українських фронтів Великої Вітчизняної війни; листи; фото. (Оп. 21). **Шевченко В. Н. (псевд. Василь Луб'янський) (1926)** рукописи віршів і статей; особисті документи; листи В.Бровченка, В.Фокіна та ін.; фото. (Оп. 15). **Якименко В. П. (1922)** виписки з архівних документів про життя і діяльність видатних земляків-херсонців, нариси; документи про траурний церемоніал захоронення останків Невідомого солдата у м. Херсоні (1977); сценарії тематичних вечорів, присвячених ювілейним і пам'ятним датам (1968-1975); фото пам'ятних місць Херсонщини. (Оп. 2).

ПИСЬМОВІ РОБОТИ УЧНІВ ШКІЛ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ “ЩО Я ПЕРЕЖИВ ПІД ЧАС ОКУПАЦІЇ”

Ф.Р-3497, 37 од. зб., 1943-1945 рр. Опис. Рос., укр. мова.

Колекція зібрана і передана до архіву вчителями загальноосвітніх шкіл Херсонщини у повоєнні роки і включає твори учнів 7-9 класів, написані ними після визволення окупованих територій. Використовувались в наукових і краєзнавчих виданнях. Інформація використовувалась у краєзнавчих виданнях, засобах масової інформації, виставковій діяльності.

Рукописи письмових творів учнів шкіл Бериславського, Великоолександрівського, Генічеського, Голопристанського, Горностаївського, Іванівського, Нижньосірогозького, Сиваського, Скадовського районів та міста Херсона.

ДОКУМЕНТИ ПРО ПРОВЕДЕННЯ ІСТОРИКО-РЕВОЛЮЦІЙНИХ СВЯТ І ЦЕРЕМОНІАЛІВ В М. ХЕРСОНІ І ОБЛАСТІ

Ф.Р-3649, 12 од. зб., 1965-1967 рр. Опис. Рос. мова.

Колекція почала створюватися у 1965 р.

Включає матеріали, присвячені підготовці та проведенню масових громадських заходів за участю жителів Херсона і області.

Очікуються подальші надходження.

Сценарії, статті, тексти виступів, запрошення, афіші урочисто-траурного церемоніалу на Херсонському кладовищі в день 20-річчя Перемоги (1965); міського свята провідів юнаків до Збройних Сил (1965); вечора-привітання демобілізованих воїнів (1966); урочисто-траурного церемоніалу перепоховання останків Невідомого солдата і запалення Вічного вогню (1967); 25-річчя звільнення Херсона від німецько-фашистських загарбників (1969) та ін.

ДОКУМЕНТИ ЛІКАРІВ

Ф.Р-3726, 48 од. зб., 1922-1988 рр. Описи. Рос. мова.

Колекція зібрана архівістами у 1970-1980 рр. з документів, які створювались у процесі медичної практики відомих лікарів м. Херсона.

Очікуються подальші надходження.

Богуславський Л.Г.(1922), лікар-судмедексперт. Оп. 1. Особисті документи: про народження, участь у Великій Вітчизняній війні, в установчій конференції радянського фонду здоров'я та милосердя (1988). Документи службової, наукової і громадської діяльності: монографія, статті, доповіді, методичні розробки фахових питань (1959-1975). Листи. Фото. Фотоальбом “Матеріали о фельдмаршале Потемкине Г.А.” **Слуцький А.М. (1894-1969)**, лікар-фтизіатр, засновник протитуберкульозної служби на Херсонщині. Оп. 2. Особисті документи про навчання (1915-1920), довідки, членські квитки. Доповіді, лекції, статті з питань боротьби з туберкульозом. Спогади про організацію терапевтичної служби в системі шпиталів (1941-1944). Вітально-поздоровча

кореспонденція. Листи. Фото. *Тітенко М.І.(1902-1987)*, хірург, заслужений лікар УРСР. Оп.3. Стаття. Поздоровчо-вітальна кореспонденція. Листи.

ДОКУМЕНТИ ПРОФЕСОРСЬКО-ВИКЛАДАЦЬКОГО СКЛАДУ УЧБОВИХ ЗАКЛАДІВ І УЧИТЕЛІВ

Ф.Р-4003, 308 од. зб., 1913-1995 рр. Описи. Укр., рос. мова.

Колекція створена у 1980-2000 рр. з документів наукової і методичної діяльності викладачів вищих учбових закладів, науковців інших установ та учителів м. Херсона.

Використовувались в наукових виданнях. Очікуються подальші надходження документів. Інформація використовувалась у наукових виданнях.

Автореферати дисертацій, монографії, статті, лекції, виступи, матеріали наукових досліджень *Бардачова Ю.М.*, д. т. н., проф. заслуженого діяча науки і техніки, з питань автоматизації текстильної промисловості, вищої та дискретної математики, комп'ютеризації інформаційних процесів, (оп.21); *Блінова Є.І.*, д. ф.-м. н., проф. з питань кінетичної теорії деформації, (оп.10); *Бойка Р.Т.*, д. мед. н., проф. з гістології, ендокринології, цитології, (оп.18); *Брякової П.Д.*, доцента з питань історії розвитку сільського господарства і промисловості Херсонщини у 1921-1941 рр., (оп.3); *Єрмоліна А.І.*, д. пед. н., проф. з питань професійної підготовки вчителів, (оп.20); *Коваленка В.П.*, акад., д. с. н., проф. з біотехнології тваринництва і селекції у птахівництві, (оп.16); *Ковальова В.П.*, д. філол. н., проф., засл. працівника вищої школи УРСР з питань лексики і фразеології російської мови, експресивних засобів художнього мовлення, особливостей мовного стилю російських і українських письменників, (оп.8); *Кравця Й.Н.* з питань історії філософії, (оп.4); *Крічмара С.Й.*, д. х. н., проф. з питань аналітичної хімії та електрохімії, (оп.9); *Нетьосова В.П.*, д. т. н., проф. з теоретичної механіки, (оп.7); *Пентиліук М.І.*, д. філол. н., проф. з питань фонетики, морфології, стилістики, методики викладання і культури української мови, (оп.19); *Писаренка Е.Ю.*, к. і. н. з питань історії міста Херсона, розвитку суднобудування на півдні України, Херсонського суднобудівного заводу ім. Комінтерна, (оп.17); *Сергєєва К.К.*, д. мед. н., проф. з проблем дерматології, психодіагностики, розвитку свідомості людини, (оп.11); *Скрябіна Ю.Б.*, д. т. н., проф. з питань теплотехніки та гідравліки, (оп.12); *Суркова В.О.*, д. б. н., проф. з питань морфології машин, ОД. (оп. 5); *Хомченка А.Н.*, д. ф.-м. н., проф. з питань механіки деформованого твердого тіла, (оп.14); *Чугунин Я.В.*, д. с. н., з проблем захисту сільськогосподарських рослин у боротьбі зі шкідниками, етимології степового лісоводства, підвищення врожайності плодових дерев (оп.22); *Шермана І.М.*, д. с. н., проф. з питань іхтіології та ставкового рибоводства, (оп.13); *Юганова О.М.*, к. с. н., з питань боротьби зі шкідниками сільськогосподарських культур (оп.23); *Яременка В.І.*, д. с. н., проф. з питань технології свинарства, (оп.15). Плани і конспекти уроків, методичні розробки народних і заслужених учителів *Виборного А.М.*, (оп. 1); *Калашикової М.С.*, (оп. 2); *Черненко Ю.М.* (Оп. 1).

КРАЄЗНАВЦІ ХЕРСОНЩИНИ

Ф.Р-4009, 383 од. зб., 1894-1998 рр. Описи. Укр., рос. мова

Колекція почала створюватись у 1987 р. з оригіналів і копій документів і друкованих видань, спогадів, листів, фото, які охоплюють значний історичний період – від описань археологічних знахідок і пам'яток давніх часів до подій новітньої історії.

Очікуються подальші надходження. Інформація використовувалась в наукових і краєзнавчих виданнях.

Матеріали про тваринний світ і екологію Нижнього Дніпра *Ардамацької Т.Б.*, к. б. н. (оп.7); *Зелінської Л.М.*, к. б. н. (оп.8). Спогади старожила Херсона *Боянжу Г.А.*, документи про діяльність музею судна “Борис Лавренєв” (оп. 1). Спогади про сім'ю Вадонів, репресованих херсонських священиків, роботу херсонського театру під час війни *Вадона Б.Є.* (оп.6). Нариси, статті з історії окремих районів, вулиць, будинків, храмів, підприємств Херсона *Горностаєва Є.В.* (оп.11). Документи про бойові дії Дунайської воєнної флотилії під час оборони Херсона у 1941 р. *Зецера Б.Ю.* (оп.4). Матеріали про заповідні місця Херсонщини *Іздебського В.М.*, к. б. н. (оп. 3). Матеріали з історії Херсонської авіашколи, спогади і фото її випускників, зібрані *Ленау В.М.* (оп.5). Списки воїнів, загиблих при обороні Херсона і населених пунктів області у 1941 р., у тому числі, померлих у евакошпиталях; архівно-історичні довідки про дії військових підрозділів під час боїв за оборону і визволення Херсонщини, про весь їх бойовий шлях; карти-схеми дислокації бойових частин, землекористування районів області з позначенням місць боїв і військових поховань; списки

братських могил на території області; нариси, статті, спогади ветеранів Великої Вітчизняної війни, зібрані **Насибуліним З.І.** (оп.2). Автореферат дисертації, монографії, наукові статті про археологічні дослідження на Херсонщині, археологічна карта Нижньодніпровського регіону. ОД. **Оленковського М.П.**, к. і. н. (оп.9). Лекції, доповідь про воєнні дії на Херсонщині під час Великої Вітчизняної війни, схеми розміщення бойових частин, спогади і фото ветеранів; тексти туристичних екскурсій по Херсонщині; матеріали інших авторів з історії Херсона **Панишина К.Ю.** (оп.10). Лекції з історії краю у давні часи, про революційні події на Херсонщині у 1905-1907 рр., описи місць знаходження скіфських курганів; паспорти на пам'ятки археології; матеріали з історії окремих населених пунктів області **Ратнера І.Д.** (оп.12).

ГРОМАДСЬКІ ДІЯЧІ ХЕРСОНЩИНИ

Ф.Р-4015, 111 од. зб., 1923-1980 рр. Описи. Рос., укр. мова.

Колекція створена у 1980 рр. з документів які висвітлюють громадську діяльність Аграфени Михайлівни Коновченко – колишньої голови Херсонського облпрофради та Івана Олексійовича Мозгового – комсомольського, партійного працівника, у 1970-ті роки – першого секретаря Херсонського обкому Компартії України. Очікуються подальші надходження документів.

Особисті документи **Коновченко А.М.** (1923-1967). Документи громадської діяльності **Мозгового І.О.** (1927): рукописи, машинопис з авторськими правками доповідей, виступів, лекцій на пленумах, сесіях, конференціях, нарадах, активах, ювілейних і урочистих заходах з соціально-економічних питань розвитку Херсонщини.

ЛИСТИ ГРОМАДЯН В РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТ І КОМІТЕТ ПО ТЕЛЕБАЧЕННЮ І РАДІОМОВЛЕННЮ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ НАРОДНИХ ДЕПУТАТІВ

Ф.Р-4024, 72 од. зб., 1983-1990 р. Опис. Рос., укр. мова.

Документи надійшли на зберігання у 1992 р. із редакцій. Очікуються подальші надходження документів.

Відібрані листи громадян в редакції обласних газет „Наддніпрянська правда” і „Ленінський прапор”, районних газет „Маяк” (Берислав), „Будівник комунізму” (Великоолександрівка), „Червоний прапор” (Верхній Рогачик), „Жовтневі зорі” (Високопілля), „Приазовська правда” (Генічеськ), „Сільські новини” (Горностайівка), „Нове життя” (Іванівка), „Червоний промінь” (Нижні Сірогози), „Ленінський шлях” (Нововоронцовка), „Радянська Таврія” (Чаплинка), а також в обласний комітет по телебаченню і радіомовленню. Листи громадян громадсько-політичного, соціально-правового, побутового характеру; нариси, листи-спогади про участь у Громадянській, Великій Вітчизняній війнах, війні в Афганістані, відгуки на газетні публікації, теле- і радіопередачі.

ДОКУМЕНТИ АРТИСТІВ

Ф.Р-4032, 94 од. зб., 1935-1996 рр. Описи. Рос., укр. мова.

Колекція створена у 1990 рр. з документів творчої діяльності акторів Херсонських театрів. Очікується подальше надходження документів. Інформація використовувалась у виставковій діяльності.

Тексти ролей з помітками, записні книжки, робочі записи до постановок, списки ролей, плани роботи над спектаклями, портрети різних осіб олівцем; особисті документи, вітальна кореспонденція, фото **Варжало Т.М.**, заслуженого артиста РСФСР, 1970-1979, (оп. 1). Тексти ролей, програми вистав обласного театру ляльок, репертуарний лист; особисті документи **Шумаріної (Юрковець) Т.А.**, заслуженої артистки України, 1971-1994, (оп. 2). Тексти ролей, особисті документи, ювілейно-поздоровчі матеріали **Литвиненко (Дроботун) Н.М.**, 1948-1996, (оп. 3). ОД.

ФОТОДОКУМЕНТИ МАКАРОВА С.В.

Ф.Р-4045, 188 од. зб., 1911-1953 рр. Описи, каталог.

Колекція фотодокументів придбана у краєзнавця Макарова Сергія Вікторовича в 1995 р., включає в себе позитиви фотодокументів херсонських, бериславських і скадовських фотографів початку ХХ ст.

Очікуються подальші надходження. Інформація використовувалась у виставковій діяльності.

Фотографії на паспорті відомих херсонських фотографів В.Бернштейна, М.Браїловського, Б.Вінкєрта, Б.Волковїра, К.Герингєра, О.Гершкевича, І.Златкіна, Л.Коффа, Г.Можаровського, Раппєпорта; бериславського фотографа Г.Блохіна, а також невідомих фотографів початку ХХ ст. Фотопортрєти С.Сильванського – красзнавця, колекціонера, автора книги “Старий Херсон”, М. Заньковецької – актриси, під час перебування її в Херсоні, О.Остославської – однієї з перших жінок-лікарів Херсона та членів її сім’ї, В.Сандули – директора приватної гімназії Алексєєвої. Фотографії жителів міста Херсона початку ХХ ст., жанрові фотографії осіб в інтер’єрі. Групові фотографії: восьмий випуск 3-ї жіночої гімназії Херсона (1914); 30-й випуск Херсонського реального училища (1914); службовців держбанку (поч. ХХ ст.); студентів і викладачів Херсонського сільгоспучилища (1922). Фотознімки освячення Новомиколаївської церковно-приходської школи, святкування 300-річчя дому Романових в різних установах Херсонщини (1913); пасажирського судна “Роза Люксембург” на Дніпрі, кінотеатру “Спартак” у Херсоні та ін.

Розділ. VI ДОКУМЕНТИ НЕФОНДОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ

КІНОДОКУМЕНТИ

За станом на 1 січня 2003 р. в Держархіві області зберігається 885 од. зб. кінодокументів за 1960-1992 рр. Прийом кінодокументів здійснювався в 1976-1993 рр. Джерело комплектування – Херсонська обласна державна телерадіокомпанія. Кінодокументи, що надійшли на постійне зберігання, представлені чорно-білими хронікальними сюжетами. Більшість із них не озвучені, забезпечені дикторським текстом, інші мають у комплекті синхронні магнітні записи.

Кінодокументи про діяльність партійних, радянських, профспілкових, комсомольських і піонерських організацій, перебування на Херсонщині керівників КПРС і Радянської держави, делегацій з Болгарії, Угорщини, Афганістану, Югославії. Кінодокументи про розвиток народного господарства, роботу промислових підприємств, випуск нової продукції, впровадження передових форм і методів праці. Телесюжети про мітинги, присвячені спуску на воду суден, збудованих херсонськими суднобудівниками, випуску нового комбайна “Херсонєць-7”, про підписання договору про співробітництво колективів Херсонського суднобудівного об’єднання і Гданьської судноверфі Польської Народної Республіки. Репортажі, телесюжети про будівництво Каховської зрошувальної системи (1969), нафтопроводу Кременчук – Херсон (1971), житла, шкіл, лікарень. Кінодокументи, що відображають діяльність колгоспів, радгоспів, МТС. Кінодокументи про розвиток охорони здоров’я, освіти, науки, культури, мистецтва, спорту. Телесюжети про святкування 50-річчя Херсонського педагогічного інституту ім. Н.К.Крупської (1967), нагородження орденом Трудового Червоного Прапора Херсонського судномеханічного технікуму, зустрічі випускників 1917-1920 рр. Херсонського земського училища і випускників авіаційної “школи героїв”, відкриття міського Палацу піонерів і школярів, участь багаторазової чемпіонки світу і Олімпійських ігор Л.С.Латиніної у святкуванні 50-річчя рідної школи, відкриття виставки дитячого малюнка, перше плавання судна “Піонер Херсонщини”, проведення Днів культури Чечено-Інгуської АРСР в м. Херсоні, зустрічі артистів драматичного театру з жителями області, діяльність Українського науково-дослідного інституту тваринництва степових районів ім. М.Ф.Іванова в Асканії-Новій, святкування 75-річчя з дня народження херсонського письменника М.Г.Куліша і 100-річчя заслуженого діяча мистецтв УРСР херсонського художника Г.В.Курнакова. Репортажі і телесюжети про відкриття меморіалу Слави і церемонію запалення Вічного вогню на могилі Невідомого солдата (10 травня 1967), монумента “Легендарна тачанка” в степу під Каховкою (27 жовтня 1967), пам’ятника герою Громадянської війни В.К.Блюхеру, перебування в Херсоні учасників міжнародного круїзу миру “Дніпро-88”, про дружні стосунки трудящих м. Херсона з Шуменським округом НРБ, областю Зала Егерсег НРУ, Махарадзєнським районом Грузії. Кінодокументи про героїв Великої Вітчизняної війни, Героїв Соціалістичної Праці, передовиків народного господарства.

ФОТОДОКУМЕНТИ

За станом на 1 січня 2003 р. в Держархіві області зберігається 29394 фотодокументи з початку XIX ст. по 2001 р. Систематичний прийом фотодокументів на державне зберігання ведеться з 1959 р. Основні джерела комплектування – редакції обласної газети “Наддніпрянська правда”, міських і районних газет, приватні особи.

Фотодокументи дореволюційного періоду представлені репродукціями, що відображають загальний вигляд міста Херсона, вулиць, окремих будинків, мостів. Це порт, пристані, док Вадона, спуск на воду першого ескадреного міноносця, побудованого в Херсоні. Герб міста Олешки (1844, 1893). Фото видатних українських письменників-демократів, що проживали в дореволюційному Херсоні, - Чернявського М.Ф., Василевської Л.О.; організатора земської статистики, етнографа, секретаря земської управи Русова О.О.; прогресивних діячів, земських санітарних лікарів Кудрявцева П.Ф., Тезякова М.І. Портретні фотознімки, що відображають епоху дореволюційного періоду: викладачі, класні дами, гімназистки Бериславської, Олександропо-Маріїнської гімназій, гімназій

Алексєєвої і Тюльпанової (1911-1920). Фотодокументи періоду Жовтневої революції і Громадянської війни. Група звільнених політв'язнів біля воріт Херсонської політичної тюрми, серед них Жадановський Б.П. Урочиста маніфестація народу з нагоди повалення самодержавства і пам'яті полеглих у бою героїв революції (1917). Визначні воєначальники і члени Радянського уряду, учасники Громадянської війни; переправа частин Червоної Армії через Дніпро під керуванням Ворошилова К.С. і Будьонного С.М.; члени Реввійськради Першої кінної армії біля Каховської переправи (1920); командний склад штабу 16-ї кавалерійської дивізії Другої кінної армії з начальником дивізії Сабліним, що форсувала Сиваш (1920); М.І.Калінін вручає червоноармійцям прапор після розгрому Врангеля (1920); врангелівський танк "За Русь святу", захоплений бійцями 51-ї дивізії Червоної Армії в боях за Каховський плацдарм (1920); визволення м. Берислава частинами Червоної Армії (1920). Період відновлення народного господарства, індустріалізації і колективізації сільського господарства представлений невеликою групою фотодокументів. Серед них: мітинг колгоспників с. Велика Олександрівка на честь надходження першого трактора (1925), мітинг робітників м. Херсона з нагоди прийняття I п'ятирічного плану (1928), бригада робітників заводу ім. Петровського – перших будівників суцільнозварюваних локомотивів і вітродвигунів (1936), група українських письменників на чолі з діячем міжнародного робітничого і комуністичного руху Мате Залка в гостях у робітників Херсонського заводу сільгоспмашин ім. Петровського (1935-1936). Загальний вигляд консервного заводу (1936) і заводу скляної тари (1938). Група іспанських дітей – вихованців дитячого будинку в м. Херсоні (1935). Фотодокументи, що відносяться до періоду Великої Вітчизняної війни. Переправа через Дніпро радянських військ у районі Херсонського консервного комбінату (березень 1944). Учасники боїв за місто Херсон, визначні воєначальники, учасники підпільної і партизанської боротьби, уродженці Херсонщини – Герої Радянського Союзу. Місця масових розстрілів радянських громадян, фото радянських патріотів, страчених в м. Херсоні (1942). Фотознімки зруйнованих промислових і житлових об'єктів. Пам'ятники воїнам, загиблим при визволенні міст і сіл області. Фотодокументи, що відтворюють основні події періоду відбудови народного господарства в повоєнний час. Загальний вигляд м. Херсона після визволення від нацистських окупантів (20 березня 1944). Фото про відновлення зруйнованих заводів і фабрик. Виробничі процеси на Херсонському бавовняному комбінаті, комбайновому заводі ім. Петровського, суднобудівному заводі, судноремонтному заводі ім. Куйбишева, заводі скловиробів, швейній фабриці "Більшовичка", макаронній і кондитерській фабриках, консервному комбінаті. Загальний вигляд цехів, поточкових ліній, продукція заводів і фабрик. Заводський мітинг з нагоди здачі першої промислової партії зернозбиральних комбайнів "Славутич" (1998). Президент України Л.Д.Кучма на Херсонщині під час випробування комбайна "Славутич" (1998). Герої Соціалістичної Праці, передовики промисловості. Будівництво БК, целюлозно-паперового комбінату, нафтопереробного заводу, об'єктів культурно-побутового призначення, шкіл, лікарень, житла. Будівництво Каховської ГЕС, передовики будівництва (1953-1955). Спорудження найбільшої в Європі Каховської зрошувальної системи (1968-1969), мосту через Дніпро в районі Цюрупинська (1986). Зустріч знатних будівельників Героїв Соціалістичної Праці І.О.Злобіна і М.Г.Дашка на обласній нараді будівельників. Фотознімки делегатів Всесоюзних і республіканських партійних і комсомольських з'їздів, депутатів Верховної Ради СРСР і УРСР, місцевих рад. Фотодокументи про розвиток сільського господарства, діяльність колгоспів, радгоспів, впровадження нової техніки і механізації сільськогосподарських робіт, участь у Всесоюзній, обласній і районних сільськогосподарських виставках. Фотознімки обласних і районних нарад працівників сільського господарства, сільськогосподарських виставок, Героїв Соціалістичної Праці, передовиків сільськогосподарського виробництва. Рослини і тварини заповідника Асканія-Нова. Фотодокументи про розвиток народної освіти, охорони здоров'я, культури і науки. Заняття в школах, технікумах, вузах, робота лікарень, поліклінік. Піонери Шуменського округу НРБ в гостях у піонерів Херсонщини. Молоді спеціалісти з В'єтнаму, НДР, Китаю, Куби проходять виробничу практику на Херсонському суднобудівному заводі. Фотодокументи про діяльність театрів, бібліотек, палаців культури, музеїв, відкриття пам'ятників. Херсонська делегація з нагоди святкування 40-річчя дружби між Генічеським районом Херсонської області і Махарадзенським районом Грузії (1978), делегація Херсонської області на святкуванні 25-річчя дружби з областю Зала в Угорщині і відкритті пам'ятника Т.Г.Шевченку в м. Зала Егерсег (1986). Виступи колективів художньої самодіяльності, серед них лауреати республіканського конкурсу – танцювальний ансамбль Палацу піонерів "Веселі чобітки" (1982), самодіяльного ансамблю танцю УРСР "Світанок" (1988). Театралізоване свято з нагоди 200-річчя м. Херсона (1978), відкриття в м. Каховці Міжнародного фестивалю "Таврійські ігри" (1997-1999). Делегація грузинських літераторів в гостях у херсонських письменників, український радянський письменник О.Гончар на зустрічі з

колгоспниками колгоспу ім. Жданова Чаплинського району, проведення міжнародного літературно-мистецького Шевченківського свята “В сім’ї вольній, новій” (1997-1999), мітингів і демонстрацій трудящих з нагоди святкування Дня Перемоги, 1-го Травня, Жовтневої революції, річниці незалежності України. Визначні діячі мистецтва – Шумський Ю.В., Саксаганський А.К., Заньковецька М.К., Петрусенко О.А., Бучма А.М. на сцені Херсонського театру, сцени зі спектаклів. Фото заслужених вчителів і лікарів області. Перебування на Херсонщині льотчиків-космонавтів Г.В.Волинова і уродженця с. Збур’ївки В.М.Жолобова. Фотодокументи, що відображають проведення Всесоюзних, республіканських, обласних, міських і районних змагань з різних видів спорту, спортивні свята і спартакіади. Фото визначних спортсменів Херсонщини Л.С.Латиніної, В.Ф.Борзова, С.О.Пострехіна, С.А.Чухрая. Численні фотодокументи відтворюють архітектурні пам’ятники Херсонщини, види міст і сіл, нові мікрорайони, площі, пам’ятники, вулиці та краєвиди Таврійського краю.

ФОНОВІДЕОДОКУМЕНТИ

За станом на 1 січня 2003 р. в Держархіві області зберігається 415 од. зб. фотодокументів за 1966-2001 рр. і 20 од. зб. відеодокументів за 1990-2001 рр. Систематичний прийом фотодокументів на постійне зберігання проводиться з 1974 р., відео документів - з 1994 р. Основне джерело комплектування – Херсонська обласна державна телерадіокомпанія. Фотодокументи та відеофонові документи поділяються на хронікально-документальні і художні.

Записи сесій обласної ради народних депутатів, пленумів обласного комітету Компартії України, конференцій обласних організацій: міжобласної профспілкової ради, спілки воїнів-інтернаціоналістів, партії Демократичного Відродження України, Соціалістичної партії України, Демократичної партії України, крайової організації Народного Руху України, регіонального відділу суспільно-політичного руху “Нова Україна”, Комуністичної партії України, товариства “Меморіал”. Записи мітингів, зборів, присвячених 50-річчю визволення м. Херсона від нацистських загарбників (13 березня 1994), річниці Дня незалежності України (1992), 500-річчю українського козацтва на Херсонщині (1992), 50-річчю депортації кримських татар (1994), ювілейних заходів. Записи засідань клубу творчої інтелігенції, екологічного клубу “Зелений світ”, дискусійного клубу виборців і клубу “Демократ”. Записи засідань “Круглого столу” з представниками партій, рухів, організацій по обговоренню кандидатур на посади Президента України, голів обласної та міських Рад народних депутатів, зустрічей кандидатів у депутати з виборцями (1994). Записи виступів, інтерв’ю, репортажів про хід земельної реформи і приватизації на Херсонщині, проведення обласної конференції асоціації фермерів і сільськогосподарських кооперативів, відкриття в м. Херсоні діагностичного центру (1991), переведення на українську мову навчання учбових закладів (1992), участь вітрильника “Товариш” в регаті на честь 500-річчя відкриття Америки, роботу першої в м. Херсоні приватної школи, відкриття обласного театру поезії (1993), персональну виставку херсонського художника В.Гончаренка, проведення в м. Херсоні I Всеукраїнського огляду-конкурсу молодих піаністів ім. Рахманінова, участь колективу комбайнового заводу ім. Петровського у фольклорному фестивалі в Ірландії, передачу храму громаді Української Автокефальної Православної церкви (1992), перебування на Херсонщині дружніх делегацій з Болгарії, Угорщини, Англії, США і підписання договорів про взаємне співробітництво, святкування 500-річчя українського козацтва (1992), днів Перемоги у Великій Вітчизняній війні, ювілеїв з дня народження Т.Г.Шевченка, херсонського письменника М.Г.Куліша, перебування на Херсонщині американських консультантів по вирощуванню кукурудзи і сої в господарствах області (1994), відкриття в області сотової телефонної мережі (1995), історію німецьких поселень на Херсонщині, діяльність товариства “Відродження” та центру німецької культури (1995), підсумки й урочисте закриття Міжнародного фестивалю “Таврійські ігри” (1995), відкриття виставки архівних документів “Повернуті з небуття” про жертви політичних репресій 1920-1950-х років (1997), святкування 200-річчя Свято-Успенського собору м. Херсона (1998), створення обласної організації Всеукраїнського об’єднання демократичних сил “Злагода” (1999), урочисті збори за участю духовенства, представників органів влади, громадськості з нагоди 2000-річчя Різдва Христового на Херсонщині (2000). Записи спогадів легендарної розвідниці М.О.Фортус, учасників Великої Вітчизняної війни про форсування Дніпра, визволення м. Херсона від нацистських окупантів, відновлення і будівництво міста в післявоєнний період. Записи спогадів жителів Херсонщини про голодомор 1930-1935 рр., життя під час нацистської окупації і примусове вигнання на роботу до Німеччини. Записи музичних творів у виконанні симфонічного оркестру Херсонської державної філармонії, фестивалів, оглядів колективів художньої самодіяльності (1966-1995).

НАУКОВО-ДОВІДКОВА БІБЛІОТЕКА

Фонд бібліотеки нараховує 8593 книг та брошур (1825-2002), 705 річних комплектів журналів (1913-2002), 567 річних комплектів газет (1863-2002), 3873 окремих примірники журналів (1907-2002). До складу бібліотечного фонду архіву входять видання різних видів і типів з багатьох галузей знань: історії, державного будівництва, економіки, архівознавства і архівної справи, джерелознавства, краєзнавства, довідкова література тощо. Історична література: Історія СРСР з давніх часів до наших днів; Історія Української РСР; Історія України; Громадянська війна на Україні; Історія Другої світової війни 1939-1945; Радянська України в роки Великої Вітчизняної війни; Історія міст і сіл УРСР; твори В.Ключевського, С.Соловйова, Д.Яворницького, О.Субтельного, Д.Дорошенка та ін. В бібліотеці зберігаються: Новий пам'ятник Законів Російської імперії (1825-1827); Повне зібрання Законів Російської імперії (перше зібрання 1830 р. видання, друге – 1830-1884 рр., третє – 1885-1916 рр.); Звід Законів Російської імперії (1833-1913 років видання); Зібрання Узаконень та розпоряджень Сенату (1864-1909); матеріали другої, третьої та четвертої Державних дум (1907-1913); Метеорологічні бюлетені, вісники, огляди – видання Імператорської Академії наук та Новоросійського університету (1896-1910); Правила, накази, циркуляри, тарифи, списки установ Головного управління пошти і телеграфів (1842-1926), Херсонські єпархіальні відомості (1870-1916). Окремий значний розділ бібліотеки складають друковані видання Херсонського і Таврійського губернських земств (1868-1917), Херсонської та Дніпровської повітових земських управ (1869-1917); Херсонської міської управи (1879-1914). В цих виданнях містяться доповіді та звіти земських управ, журнали засідань та збірники губернських, повітових земств, статистико-економічні огляди, історичні нариси, сільськогосподарські огляди та хроніки, матеріали для оцінки земель повітів Херсонської губернії, з розвитку народної освіти, охорони здоров'я, метеорології тощо. У виданнях є доповіді та статті відомих земських діячів: А.Грабенка, І.Челюка, В.Кедровського, Є.Яковенка, І.Дніпровського. Довідкова література: Велика Радянська Енциклопедія (друге, третє видання); Українська Радянська Енциклопедія; Радянська історична енциклопедія; Радянська енциклопедія історії України; Велика Жовтнева соціалістична революція. Енциклопедія; енциклопедичні словники; довідники з адміністративно-територіального поділу СРСР, УРСР, Херсонського округу (1923, 1928), області (1946-2001), з економіки та культури Херсонщини; постанови та розпорядження центральних українських і місцевих органів влади (1922-1930), законодавчі видання – щорічні збірники законів та розпоряджень урядів СРСР та УРСР. Серед періодичних видань до 1917 р. – комплекти окремих номерів загальнопедагогічного щотижневика “Народний вчитель” (1913-1914), комплекти місцевих газет “Херсонские губернские ведомости” (1863, 1917), “Юг” (1899, 1903), «Одесский листок» (1903-1905) тощо. На зберіганні знаходиться добірка журналів доби Української Народної Республіки та Української Держави – “Вісті Херсонського повітового земства” (1917-1918), “Вільна українська школа” – орган Всеукраїнської Учительської Спілки (1918-1920). Серед періодики радянського періоду – центральна та місцева преса (1918-2002). Журнали 1920-1930 рр.: “Вестник коммунистической академии”, “Нова Громада”, “Господарство України”, “Знання”, “Дитячий рух”, “Жилищная кооперація”, “Історик-марксист”, “Пролетарская культура”, “Шлях освіти”, “Радянська освіта”; Бюлетені Народних Комісаріатів УСРР та СРСР народної освіти, охорони здоров'я, землеробства, харчової промисловості. Окремі номери щомісячного наукового та літературно-публіцистичного журналу “Україна” (1927-1928). Газети довоєнного періоду: “Беднота” (Москва, 1922-1923); “Известия” (Одеса, 1923-1924); “Чорноморська комуна” (Одеса, 1923, 1933, 1934); “Красный боец” (Політвідділ 6-ої армії, 1921); “Известия Херсонського Совета рабочих и военных депутатов” (Херсон, 1917); “Херсонський комунар” (1923-1924); “Наддніпрянська правда” (Херсон, 1929, 1930, 1932); колекції окремих номерів центральних і місцевих газет. Особливу групу складають газети періоду війни 1941-1945 рр., як центральні, так і місцеві видання. Основна частина цієї колекції – газети, видані окупаційною владою - “Голос Дніпра”, “Голос Криму”, “Голос Таврії”, “Наш путь”, “Нове життя”, “Українська Думка” (1941-1943). В бібліотеці зберігаються науково-історичні та фахові архівні журнали: “Вопросы истории”, “Вопросы истории КПСС”, “Новая и новейшая история”, “Український історичний журнал”, “Исторический архив”, “Советские архивы», «Отечественные архивы», “Архіви України”, “Науково-інформаційний бюлетень архівного управління УРСР”, “Вісник Державного комітету архівів України”. В бібліотеці представлені також краєзнавчі матеріали та збірники архівних документів, підготовлені та видані Держархівом області.